

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

N^o

Wilno, dnia 17 stycznia

1926 roku.

55.

2688
11

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	Dział	Str.
1. "Lietuva" o stosunkach nadbałtyckich.-	I.	1.
2. "Lietuva" o stosunkach polsko-litewskich.-	"	1.
3. "Lietuvos Zinios" o sytuacji na Litwie.-	"	1.
4. "Lietuva" z powodu złosów prasy sowieckiej i innej o przewrocie.-	"	2.
5. Ks. Krupawiczius o utworzonych stosunkach z Sowiecami.-	"	3.-
6. Sprawa tranzytu na Niemnie z punktu widzenia prawnego.-	"	3.
7. Wywiad premiera Woldemarasa udzielony prasie kłajpedzkiej.-	"	5.
8. Wywiad posła litewskiego w Paryżu Klimasa.	"	7.
9. Artykuły ks. Krupawicziusa o pośle Aleksandrowskim.-	"	8.

II. ŻYCIE GOSPODARCZE.-

10. Zagraniczny handel Litwy za pierwszych dziewięć miesięcy 1926 r.-	II.	1.
11. "Lietuvos Ukis" o projekcie traktatu handlowego z Niemcami.-	"	3.
12. Stan zasiewów w Litwie na początku zimy 1926 r.	"	7.
13. Komunikat Elty o nowym kursie polityki rolnej.	"	8.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

14. Przegląd polityczny Litwy za rok ubiegły.-	III.	1.
15. Programowe artykuły organu tautininków - "Lietuviša".-	"	1.
16. "Lietuva" o naprawie stosunków na Litwie po przewrocie.-	"	2.
17. "Lietuva" o nastrojach wsi litewskiej.-	"	3.
18. Statystyka szkolna na Litwie.-	"	4.
19. "Lietuva" w sprawie nadprodukcji inteligencji na Litwie.-	"	5.-
20. Polityka w kościele	"	5.-
21. Posiedzenie Sejmu z dnia 30 grudnia 1926 r.-	"	6.
22. Posiedzenie Sejmu z dnia 30 grudnia. Przyjęcie w trzecim czytaniu budżetu państwa na r. 1927.	"	8.

X. KRONIKA. a/Zagraniczna.-

23. Sowiecka "Prawda" o przygotowaniach do przewrotu komunistycznego w Litwie.-	X.	1.
24. Protestacyjne wiecę w Sowieciach przeciwko straceniu komunistów.-	"	1.
25. Demonstracje komunistów przed konsulatami litewskimi w Niemczech.-	"	1.
26. Dalsze protesty sowieckie przeciwko straceniu komunistów litewskich.-	"	1.
27. Litewsko-sowieckie rokowania zostaną wznowione w Kownie.-	"	1.
28. Nota rządu niemieckiego do Litwy.-	"	1.
29. Unia celna między Litwą a Niemcami.-	"	1.
30. Delegacja handlowa z księciem hiszpańskim na czele.-	"	1.

	Dział.	Str.--
31.	O traktat handlowy z Węgrami.-	X. 1.-
32.	Litewsko-finlandzka współpraca na polu kultury rolnej.-	" 2.
33.	Prof. Woldemaras o reorganizacji aparatu Ministerstwa Spraw Zagranicznych.-	" 2.
34.	Konferencja dyplomatów litewskich.-	" 2.-
35.	Zmiany na placówkach dyplomatycznych zagranicą.-	" 2.
36.	Dyplomaci państw zagranicznych u Prezydenta Republiki w dzień Nowego Roku.-	" 2.
37.	Pobyt p. Naftahla w Kownie.-	" 2.
38.	W kołach dyplomatycznych.-	" 2.

b/ Kronika polityczna.-

39.	Premier Woldemaras o aktualnych zagadnieniach politycznych.-	" 2.
40.	Prof. Woldemaras o rozszerzeniu koalicji.-	" 2.
41.	Szczegóły sprawy sześciu komunistów w wojennym sądzie doraźnym.-	" 4.
42.	Ilość aresztowanych.-	" 4.
43.	Obóz koncentracyjny w Worniach.-	" 4.-
44.	Demonstracyjne wybranie b. ministrów do zarządu Zjazdu ochotników.-	" 5.
45.	Polityczna uchwała "Ukininku partji"	" 5.
46.	Skasowanie Departamentu Skarbu.-	" 5.
47.	Zmiany na stanowiskach.-	" 6.
48.	Nieprzjęcie przez Griniusą zaofiarowanej emerytury.-	" 6.-

c/ Kronika prasowa.-

49.	Statystyka prasy na Litwie.-	" 6.-
50.	"Lietuvis" jako dziennik.-	" 6.

d/ Kronika kłajpedzka.-

51.	W sprawie zamierzanego wvdalenia redaktorów kłajpedzkich.-	" 6.
52.	Utworzenie nowego Dyrektoriatu kłajpedzkiego.	" 7.
53.	P. Zaikauskas pozostaje na stanowisku.-	" 7.
54.	Zakaz nadzwyczajnego posiedzenia Sejmiku Kłajpedzkiego.-	" 7.-
55.	"Lietuva" o Sejmiku.-	" 7.
56.	Zatarg pomiędzy władzami a prezvdjum sejmiku Kłajpedzkiego.-	" 7.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuva" o stosunkach nadbałtyckich. -

"Lietuva" Nr. 2 z 4/I. r. b. Artykuł p. t.: "Rzut oka na północ". Streszczenie. -

Kwestja ewolucji wzajemnych stosunków państw nadbałtyckich jest problemem o europejskim znaczeniu. Przyczynia się do tego odrębność geograficznej sytuacji państw nadbałtyckich. Wszystko zależy jednak ostatecznie będzie od tego, czy te ostatnie interesów swych bronić będą wspólnymi siłami, czy też osobiście. Za idealną formę współżycia państw nadbałtyckich możnaby uważać sojusz ekonomiczno-polityczny. Dotychczas wszelako ideał ten pozostawał utopją. Nie zdołano nawet dotychczas ustalić celu podobnego sojuszu. Państewka nadbałtyckie /Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandja/ nie toczą pomiędzy sobą żadnych sporów terytorjalnych oraz nie żywią względem siebie żadnych agresywnych zamiarów. Wzmiankowany sojusz nosiłby przeto czysto pokojowy charakter i byłby potrzebny jedynie do ochrony niepodległości państw nadbałtyckich przed niebezpieczeństwem zewnętrznym, które nie jest utopją. Wszelako państwa nadbałtyckie nie osiągnęły dotychczas porozumienia co do istoty, rozmiarów i aktualności owego niebezpieczeństwa zewnętrznego. Żyjąc w odmiennych warunkach, nie ustaliły państwa nadbałtyckie wspólnego pojęcia "sojusznika" i "wroga". Tak np: Polska jest dla Finlandji czynnikiem raczej neutralnym, dla Łotwy i Estonji - pożądanym sojusznikiem, dla Litwy zaś - narazie największym wrogiem. Dopóki pod tym względem państwa nadbałtyckie nie zajmą jednolitego stanowiska, dopóty sojusz nadbałtycki pozostanie abstrakcyjnym problemem. Na szczęście powyższy brak zgodności pomiędzy państwami nadbałtyckimi jest objawem przemijającym. W razie pomyslniej likwidacji konfliktu polsko-litewskiego /zwrot Wilna Litwie/ droga do sojuszu stoi otworem, tembardziej, że idea sojuszu znajduje nad Bałtykiem żywy oddźwięk.

"Lietuva" o stosunkach polsko-litewskich. -

"Lietuva" N. 293 /zeszłoroczny/. Artykuł p. t.: "Litwa a Polska". Streszczenie:

Stosunki, jakie się pomiędzy Litwą a Polską po gwałcie gen. Żeligowskiego z 9/X. 1920 r. ułożyły, są we współczesnej historii powojennej bezprzykładne. Ostatnie oświadczenia pp. Piłsudskiego i Zaleskiego o gotowości Polski do nawiązania z Litwą normalnych stosunków, bez poruszania kwestji wileńskiej, jest jedynie kontynuacją dotychczasowej polityki polskiej, zmierzającej do wymuszenia od Litwy uznania status quo. Nadzieje polskie wszelako są bezpodstawne. Polityka litewska jest wraźna. Żądania litewskie nie są bynajmniej jakimś programem maksymalnym, a jedynie warunkami minimalnymi. Żaden rząd litewski Wilna się nie zrzeknie. Od Polski jedynie zależy zakończenie tej anormalnej sytuacji. Wymaga tego interes obu państw i ogólna stabilizacja pokoju. -

"Lietuvos Žinios" o sytuacji na Litwie. -

"Lietuvos Žinios" N. 1. z 3/I. r. b. Artykuł p. t.: "Poważna sytuacja". Streszczenie:

II. ZAGADNIENIA WOPRZYTYE ZAGADNIENIOM...

"Istota" w... "Istota" w...

"Istota" w... "Istota" w...

"Istota" w...

Wieloletni... 1914... Wieloletni... 1914... Wieloletni... 1914...

"Istota" w... "Istota" w...

"Istota" w...

"Istota" w... "Istota" w...

"Istota" w...

Wieloletni... 1914... Wieloletni... 1914... Wieloletni... 1914...

"Istota" w... "Istota" w...

"Istota" w...

"Istota" w... "Istota" w...

"Istota" w...

Oświadczenie premiera Waldemarasa przedstawicielom prasy w sprawie litewskiej polityki zagranicznej wywołało za granicą najróżnorodniejsze komentarze. Państwa, których przyjaźń i dobre stosunki z Litwą winny być wskazane, jak np. państwa nadbałtyckie, zostały obecnie na drodze rozwoju tych dobrych stosunków powstrzymane, gdyż ma to być, zdaniem p. Waldemarasa, romantyzmem politycznym.

Rosja, która dopomogła do ruszenia sprawy wileńskiej z martwego punktu, wyraźnie dziś zajmuje wrogię w stosunku do Litwy stanowisko. Względem Niemiec nowy rząd również zachowuje się w sposób nie mogący budzić sympatyj. Pozostaje Polska, której propozycje układów mogą być, zdaniem p. Waldemarasa do przyjęcia. Cóż jednak da Litwie Polska? Chyba to, że zechce w dalszym ciągu korzystać ze słabości swej sąsiadki - Litwy.

"L i e t u v a" z p o w o d u g ł o s ó w p r a s y s o w i e c k i e j i i n n e j o p r z e w r o c i e . -

"Lietuva" N. 292 /zeszłoroczny/, Artykuł p. t.: "Polityka państwa wewnętrzna i zagraniczna". Streszczenie:

Przewrót z dnia 17 grudnia wywołał rozmaite domysły, które dotyczą nowej polityki wewnętrznej i zagranicznej Litwy. Niektórzy z zagranicy chcieli się dopatrzeć w interwencji wojska do spraw polityki byłego rządu, wpływów polskich, inni angielskich, trzeci - widzieli w tym rękę Niemiec. Jednym słowem wykazywano najrozmaitsze przyczyny, wyjawszy istotnych a mianowicie prawa przysługującego narodowi litewskiemu, utrzymywania narodowej polityki w życiu wewnętrznym.

Naród litewski, jak naród każdy, który stworzył własne państwo i wszedł do światowej rodziny narodów, ma swych nieprzyjaciół i podobnie życzy sobie mieć ~~niezawisłych~~ wiernych sprzymierzeńców. Utrzymanie pokoju i dobre współżycie z sąsiadami jest pierwszorzędną troską polityki litewskiej, tem więcej, że Litwie zupełnie obce są tendencje imperjalistyczne, jak też dążenie do wzbogacenia się cudzym kosztem. Lecz tak samo rzeczą jasną jest, że wytworna polityka litewskiej, zdążająca do odzyskania terytorjum okupowanego przez Polskę nie może być zmieniona na jakąś inną, któraby wyrażała zgodę na wyrzeczenie się tej myśli. Taką politykę prowadzić będzie nie jeden jakiś przypadkowy rząd litewski, lecz wszystkie, które były dotychczas, bądź którym w przyszłości wypadnie dzierżyć ster nawy państwa litewskiego. I tu jasne jest, że bardzo się mylą wszyscy ci, którzy myślą, że polityka zagraniczna Litwy jest funkcją jakichś kombinacji wewnętrznych w państwie lub dominującego kierunku partji rządzącej.

Wytworne polityki zagranicznej Litwy zbyt są ustalone i zbyt wszystkim dobrze znane, by można było czynić niczem nie uzasadnione domysły i wywody. Nie ma pod tym względem miejsca na jakiegokolwiek spekulacje albo iluzje, dotyczące celów polityki litewskiej i odnośnych metod. Każde posunięcie z dziedzin polityki zagranicznej może się nie odbijać na życiu wewnętrznym dawnego kraju - na formie jego życia wewnętrznego. Za wolność swą odpowiada sam naród i dlatego do niego tylko należy całkowite prawo takiego lub innego normowania spraw swych wewnętrznych. Ustawy, według których normuje się życie wewnętrzne kraju, obowiązują wszystkich jednakowo i kto je przekroczył ten nie może się usprawiedliwić chęcią zaprowadzenia w swym kraju ustroju państwa zaprzyjaźnionego. Dlatego też z tego punktu widzenia mało zrozumiałą jest ton oficjalnej prasy sowieckiej w odniesieniu do wypadków grudniowych na Litwie.

Prasa moskiewska próbuje w swoisty sposób określić przyczynę akcji wojskowej w dn. 17 grudnia na Litwie doszukując się jej w Warszawie, albo gdzieindziej, mimo, że w obecnych warunkach mówienie o jakiejś wspólności politycznej polsko-litewskiej jest prosto naiwnością. Prasa sowiecka również identyfikuje nacjonalizm z faszyzmem, rozmawiając jednego terminu.

zamiast drugiego, Dzień 17 grudnia jest dziełem nie "faszyzmu" ani też innego kierunku politycznego, popieranego z zewnątrz, lecz naturalnym odruchem przeciwko tym formom, do których prowadził był rząd i które zgubne są dla Litwy. Dla społeczeństwa litewskiego nowością jest myśl poruszona przez "Tassa", a mianowicie, że akcja rządu litewskiego przeciwko komunistom, których działalność w myśl ustaw litewskich jest uważana jako antypaństwowa, może się odbić na zbliżeniu litewsko-sowieckim oraz pertraktacjach handlowych. Litwa nie ma najmniejszej chęci wtrącania się do ustroju Rosji Sowieckiej, mimo, że ten tak różny jest od ustroju Litwy wykazała natomiast chęć zacieśnienia wzajemnych stosunków, bez względu na różnicę zdań. Ze swej strony Litwa także ma prawo żądania, by nikt nie wtrącał się do jej spraw wewnętrznych.

I jeżeli "Prawda" organ rosyjskiej partji komunistycznej, w imieniu "trudiaszczichsia sojusza" śle "proklatie polsko-litowskiemu faszyzmu" i "prywat litowskiemu raboczemu krestjanom", zaznaczając, że ci "trudiaszczichsia budut nieosłabno sledzit za wsiami maniewrami i machinacjami Angliji i Polszy w Litwie", to tego rodzaju gesty mało się przyczynią do utrzymania dobrych stosunków pomiędzy obu państwami.

Posunięcia takie byłyby zrozumiałe, gdyby rząd ZSSR w zaczętej politycznej współpracy dopatrywał się celu zreformowania wewnętrznej struktury Litwy. Gdyby tak było istotnie, wówczas zbliżenie polityczne, i ekonomiczne pomiędzy Litwą i Z.S.S.R. odrazu by stało się w zupełności innym światłem. Lecz temu Litwinie nie chcieliby wierzyć.

K s. K r u p o w i c z i u s o w y t w o r z o n y c h
s t o s u n k a c h z S o w i e t a m i . -

"Rytas" N. 4 z 7/I, r. b. Artykuł b. ministra Rolnictwa ks.

Krupowicziusa p. t.: "Moskwa się gniewa!" Streszczenie:

Przewrót litewski z 12/XII, 1926 roku był dla rządu sowieckiego piorunem z jasnego nieba. Nic też dziwnego. Gdyby nie wypadki z 17/XII, 26 r. Litwa znalazłaby się w rękach bolszewickich. Pucz komunistyczny planowany na Boże Narodzenie roku ubiegłego jest faktem stwierdzonym. Wrazie opanowania Litwy Sowiety uczyniłyby ten sam wielki krok naprzód w propagandzie rewolucji wszeświatowej. Tem się też tłumaczy fakt, iż ZSSR posłał dotychczas na Litwę nie tylko przedstawicieli dyplomatycznych, ale zręcznych podżegaczy i organizatorów. Jedynie wysiłkom i patriotyzmowi chrześcijańskiej demokracji "zawdzięczać" należy obrócenie się zabiegów rewolucyjnych w niecz. Stąd gniewne rozczarowanie Moskwy. Dała temu wyraz przedewszystkiem prasa sowiecka /"Izwestija" m. moskiewskie, "Humanite" paryska i t. p. / . Nie obeszło się również bez odpowiednich demonstracji komunistycznych w Lipsku, Pradze, Berlinie i t. p. Wszystko to świadczy o jak bliskim kontakcie był rząd p. Szeżewiczusa z czerwonymi władcami Kremla.

Protesty i demonstracje bolszewickie mogą wyjść Litwie jedynie na dobre, zadając kłam rozsiewanym przez Polskę pogłoskom, jakoby Litwa była ekspozyturą Moskwy. Patriotyzm chrześcijański ogółu litewskiego zwycięsko się oprze magance komunistycznej.

S p r a w a t r a n z y t u n a N i e m n i e z p u n k -
t u w i d z e n i a p r a w n e g o . -

"Dzień Kowieński" Nr. 6. Artykuł p. T. Nagurskiego. -

Brukselski dziennik "Le Soir" z 1-go stycznia b. r. podał następujący telegram:

"W wywiadzie udzielonym korespondentowi "Morgenstimm" w Klaipėdzie premier litewski p. Woldemaras uznał, że konieczności

W tym celu należy przede wszystkim...

Pracę nad tymi sprawami należy...

W tym celu należy przede wszystkim...

Pracę nad tymi sprawami należy...

W tym celu należy przede wszystkim...

ekonomiczne wymagają wolnego tranzytu na Niemnie, jak również kolejami litewskimi. Niestety, kwestje te noszą zawsze zabarwienie polityczne. Dobrobyt Kłajpedy zależy w znacznej mierze od eksportu krajów sąsiednich, w szczególności Polski. Pan Woldemaras stwierdził, że tranzyt przez Litwę nie jest w rzeczywistości krępowany. Polska może zeń korzystać.

Redakcja "Le Soir" dodaje do powyższego:

"Teza p. Woldemarasa" jest czysto teoretyczną komunikacją rzeczową i lądową Polski z Litwą jest dotychczas nie praktykowaną."

Nie będziemy rozważali kwestji dokładności redakcji w wiadomości "Morgenstunde". Zaznaczymy jedynie, że myśl przewodnią enuncjacji Woldemarasa opiera się na dekreście rządu litewskiego wydanym po nieudanej konferencji tranzytowej w Lugano, a dotyczącej spławu drzewa na odcinku Niemna od granicy polskiej do morza. Przypomnijmy sobie, że dekret ten ustala pewną procedurę zdawania tratw drzewnych przez flisaków polskich, flisaków litewskich, którzy mają spławiać drzewo aż do Kłajpedy. Dekret ten, jak to wynika nie tylko z podpisów położonych pod nim, lecz również i z jego treści, jest aktem prawnym li tylko wewnątrz-litewskim.

Zatrzymamy się natomiast nad źródłem rozważaniem sprawy międzynarodowienia Niemna.

Otóż kwestja została uregulowana przez Traktat Wersalski i wymianę not z r. 1922 między Konferencją Ambasadorów a rządem litewskim.

Artykuł 331 wspomnianego Traktatu głosi: "Są ogłoszone jako międzynarodowe:

Elba /łaba/

Oder /Odra/

Niemen /Russtrom-Memel-Niemen/

od Grodna:

Dunaj...

w całej rozciągłości swej sieci żeglownej, służącej naturalnym dostępem do morza więcej niż jednemu państwu i t.d.

Po za tą dyspozycją ogólną postanowienia specjalne, dotyczące Niemna są zawarte w artykułach 342, 343 i 345 Traktatu Wersalskiego.

Artykuł 342 mówi:

"Na prośbę, skierowaną do Ligi Narodów przez jedno z państw przybrzeżnych, Niemen /Russtrom-Memel-Niemen/ będzie podany pod administrację komisji międzynarodowej, złożonej z jednego przedstawiciela każdego z przybrzeżnych państw oraz z trzech przedstawicieli innych państw, wyznaczonych przez Ligę Narodów".

Artykuły 343 i 345 określają procedurę funkcjonowania wyżej wspomnianej komisji, powołując się przy tem na brzmienie 332 i 337 artykułów Traktatu.

Powższe postanowienia Traktatu Wersalskiego wprowadzają w sposób aż nadto wyraźny zagadnienie nawigacji na Niemnie na płaszczyźnie rozważań międzynarodowych.

Utwierdzi w tem wymiana not w okresie od lipca - do grudnia 1922 roku między Konferencją Ambasadorów a rządem Litwy.

Pierwsza nota Rady Ambasadorów, datowana 13 lipca 1922 r. w Paryżu zawiera propozycję prawnego uznania /à agréer purement et simplement/ postanowień Traktatu Wersalskiego, dotyczących nawigacji na Niemnie /wyż. wym. art. 331, 342, 343, 345 oraz art. 332 i 337/.

Odpowiedź litewska, nadana w Kownie w dniu 4 sierpnia 1922 r. za N. 18.325 podpisana przez p. W. Jurgutisa, Ministra spraw zagranicznych, zgłasza swą kompletną zgodę /à engage à agréer purement et simplement/ w sprawie uznania cytowanych wyżej postanowień Traktatu Wersalskiego, jednakże zastrzega, że wobec tego, iż Traktat Wersalski obowiązuje jedynie w czasie pokoju, zaś z Polską trwa nadal stan wojny, Niemen zostanie otwarty w chwili nawiązania z Polską stosunków pokojowych. W dalszym ciągu nota prosi Radę Ambasadorów o przekazanie "de jure" suwerenności Litwy nad terytorjum Kłajpedy.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

Na to p. Poincare, prezes rady ministrów Ambasadorów w liście z dnia 13 października 1922 r. z Parvua zakomunikował, że aczkolwiek przedstawiciele Francji, Wielkiej Brytanji, Włoch i Japonji nie uważają treści poprzedniej noty litewskiej za przyjęcie warunków prawnego uznania Litwy, tem niemniej celem okazania Litwie swej dobrej woli powstrzymują się w ostateczną decyzję i proszą o zakomunikowanie, jaką wagę rząd litewski przywiązuje do swych zastrzeżeń w nocie z 4 sierpnia. P. Poincare zaznaczył dodatkowo, że sprawa uznania prawnego Litwy niema związku ze statutem Kłajpedy.

W odpowiedzi nastąpiła obszerna nota p. Galwanuskasa z dnia 18/XI, 1922 r., za Nr. 26505 adresowana do Rady Ambasadorów. Nota z jednej strony stwierdza, że poprzednia nota z 4 sierpnia nie zawiera żadnych ze strony litewskiej zastrzeżeń w sprawie uznania międzynarodowego charakteru Niemna. Jednakże z drugiej strony p. Galwanuskas udowadnia słuszność litewskiej tezy w sprawie obowiązywania postanowień Traktatu Wersalskiego jedynie w czasie pokoju i w dalszym ciągu twierdzi, że "rząd litewski będzie szczególnie wdzięczny mocarstwom sprzymierzonym i stojącym w myśli przyspieszenia okresu pokoju i przyjaźni między Litwą a Polską, te mocarstwa zechcą skorzystać z prawa, nadanego im przez Traktat Wersalski /art. 87/ i określa wschodnie granice Polski, mając na względzie solne zobowiązania tego państwa w stosunku do Litwy, jak również żywotne interesy i prawa Litwy".

W zakończeniu nota prosi Radę o uznanie de jure Litwy jak również o przekazanie jej suwerenności nad Kłajpedą.

Odpowiedź definitywna Rady Ambasadorów nosi datę 20 grudnia 1922 r. w Parvzu i stwierdza, że wobec bezwarunkowego uznania przez Litwę postanowień Traktatu Wersalskiego w sprawie nawigacji na Niemnie, reprezentowane w Radzie Ambasadorów mocarstwa uznają Litwę de jure. Jednakże nota podkreśla, że uznanie Litwy w niczem nie przesądza ewentualnego w przyszłości orzeczenia w sprawie istnienia lub nieistnienia stanu wojny między Litwą i Polską, oraz w sprawie skutków, jakie stan wojny pociągnąłby w kwestji umiędzynarodowienia Niemna, jak również w sprawie oceny wartości zarzutów Litwy względem rządu polskiego.

Z powyższego wylaniają się następujące wnioski:

1/Wewnętrzno-litewski dekret nie przesądza statutu Niemna, gdyż problemat jest międzynarodowy.

2/Powoływanie się p. Woldemarasa na istnienie prawne wolnego tranzytu Niemnem nie jest zgodne z twierdzeniami p. Jurgutisa i Galwanuskasa o zawieszeniu tranzytu Niemnem do chwili uregulowania stosunków z Polską. Zdanie p. Woldemarasa miałoby tylko w takim wypadku rację, gdyby rząd litewski uznał decyzje Rady Ambasadorów w sprawie wschodnich granic Polski, a to w myśl cytowanego wyżej ustępu noty p. Galwanuskasa z 18. XI, 1922 r.

2/Rozstrzygnięcie sporu w sprawie tranzytu Niemnem mogłoby nastąpić jedynie na podstawie cytowanego wyżej art. 342 Traktatu Wersalskiego w sprawie międzynarodowej komisji administracyjnej rzeki Niemna, lub też na podstawie bezpośredniego porozumienia się rządów Litwy i Polski.

Tak się przedstawia strona prawna zagadnienia tranzytu Niemnem. Do chwili rozstrzygnięcia tej palącej prosto dla ekonomiki litewskiej sprawy, kraj cały, zaś Kłajpeda w szczególności, narazony jest na wszelkie ujemne konsekwencje zakorkowania Niemna. Należałoby oczekiwać, że nowy rząd litewski zabierze się w imię konieczności państwowych do załatwienia sprawy.

Wywiad Premiera Woldemarasa udzielony prasie kłajpedzkiej.

"Memeler Dampfboot" podaje wywiad z Premierem Woldemarsem, udzielony przedstawicielom prasy kłajpedzkiej podczas pobytu jego w Kłajpedzie.

Minister odpowiadając na zadawane mu pytania, poruszył z kolei kwestję sejmiku kłajpedzkiego, otwarcie Niemna oraz tranzytu, układów z Niemcami i wydaleń redaktorów Niemców z kraju Kłajpedzkiego.-

Argumentem rozstrzygającym w sprawie rozwiązania Sejmiku stanowi sama ludność. Sejmik powinien zapewnić sobie jej zaufanie, podobnie jak Dyrektorjum zaufanie Sejmiku.- Skoro kwestja zaufania pozostaje nierozwiązana, czynnikiem rozstrzygającym jest wola ludności.-

Co do otwarcia Niemna to kwestja ta jest wielce skomplikowana. Powszechnie panuje przekonanie, iż jest to niezbędne dla gospodarki krajowej. Czy da się to jednak przeprowadzić, tego powiedzieć nie mogę. Nie pojmuję, czemu stale zapomina się o tem, iż Niemna właściwie nie zamknięto. Przecież przepis o spławie został wydany i chociaż wydała je jedna tylko strona, niemniej jednak dają one możliwość posiłkowania się rzeką w celach handlowych i komunikacyjnych.-

Znamiennym jest fakt, iż od chwili wydania tych dyspozycji nic w dziedzinie tranzytu się nie uczyniło.-

Dlaczego właściwie nie zadowolniono się obecnym uregulowaniem kwestji? Dlaczego wciąż żąda się nowych praw wyjątkowej natury? Polska zawsze wyrażała życzenie, by zapewniono jej jeszcze niektóre prawa polityczne. Atoli ponieważ udzielenie tych praw pociągnęłoby za sobą jeszcze inne konsekwencje polityczne rząd litewski sam nie może tej kwestji rozwiązać w drodze wydania rozporządzenia.

Rozwój portu kłajpedzkiego zależy od stosunków gospodarczych. Sytuacja ekonomiczna w Litwie i krajach sąsiednich nie jest zbyt pociągająca, sama Litwa jest krajem zbyt małym, aby stać ją było na zaspokojenie wszystkich potrzeb portu. Dużo tu zależy od sąsiadów, Polski i Rosji; chodzi oto, czy kraje te mają coś do eksportu wogóle i coś do eksportu przez port Kłajpedzki w szczególności.-

Sprawa odrębnego rozważania kwestji tranzytu i otwarcia Niemna ma podkład polityczny. Koleje litewskie są dla tranzytu otwarte i Polska może się nimi posiłkować. Jeżeli Polska nie posiłkuje się nimi gorliwie, to winien temu nie rząd litewski, lecz sytuacja.-

Sąsiedzi nasi, którzy znajdują się w jeszcze bardziej kłopotliwym położeniu ekonomicznym niż Litwa, zaliczają tę kwestję nie do spraw gospodarczych, lecz politycznych. Gdyby tu chodziło o większe wyiski, wówczas względy polityczne pozostawiono na uboczu. Skoro jednak całą kwestję rozważa się pod kątem widzenia interesów politycznych, to widać, iż żadnych towarów dla tranzytu niema.-

Co do rokowań gospodarczych niemiecko-litewskich, to narazie czyniło się do nich przygotowania. Należy się spodziewać iż w niedalekiej przyszłości zostaną one faktycznie rozpoczęte.

Zagadnięty co do tego, czy rząd dopuści, by Kłajpedzianie nadal zwracali się ze skargami do Łągi Narodów, minister odpowiedział:

Trudno przeszkodzić składaniu skarg, gdy istnieje po temu chęć. Sądzę jednak, iż okres skarg już minął. Przekonano się bowiem, iż na obopólnych układach lepiej się wychodzi niż na składaniu zażaleń.-

Jeden z przedstawicieli prasy zapytał ministra czy nie sądzi, iż wydaleń redaktorów niemieckich może wpłynąć na rokowania z Niemcami. Prasa niemiecka bowiem bardzo ostro wstąpiła przeciwko temu.-

Minister odpowiedział:

Dopóki wydaleń się nie dokonało, nie należy o nich mówić. Nie sądzę, by mogły one wywrzeć wpływ pewien na układy. Należy wziąć pod rozwagę, iż żyjemy obecnie w wyjątkowych warunkach, panuje stan wojenny i władza ma prawo i obowiązek dbać o bezpieczeństwo. Aczkolwiek kwestja ta nie została jeszcze zbadana, wydaje mi się jednak, iż wielkiego znaczenia ona nie posiada.-

Wywiad u posła litewskiego w Paryżu
Klimasa. -

"Dzień Kowieński" Nr. 3.-

Przedstawiciel dziennika paryskiego "Matin" miał wywiad u posła litewskiego w Paryżu p. Klimasa, prosząc go o wyłożenie swego poglądu na niedawny przewrót oraz na politykę zagraniczną swego kraju. -

P. Klimasa w odpowiedzi oświadczył: Co do powodów, które wwołały niedawny przewrót, uważam za stosowne ostrzec pana przed pewnymi informacjami tendencyjnymi, powtarzanymi przez prasę zagraniczną. -

Dzienniki mówiły głównie o niebezpieczeństwie komunistycznym i o obawach, które budziło ono wśród przywódców przewrotu. Proszę nie zapominać, że Litwa kraj katolicki i własności średniej, nie nadaje się do propagandy komunistycznej. Dawnemu rządowi lewicowemu zarzucano poprostu tylko brak energii i że przez to ośmielił on zakus komunistyczne w miastach. Niezadowolone stronnictwo centrum narodowego i prawicy katolickiej bierze również swój początek z metod zeswieczczenia, które wytworzyły żywy kontrast między dążeniami panującymi w kraju, a dążeniami rządu. - Zarzucano również jeszcze rządowi lewicowemu tolerowanie szkół zakładania szkół polskich, zasilanych przez rząd warszawski. Słabość ta wwołała żywy protest ze strony narodowców, skutkiem oburzonego przesładowaniem przez Polaków szkół litewskich w Wileńszczyźnie. Nakoniec pewne środki surowości, zastosowane przez rząd dawny przeciwko manifestacji patriotycznej dopełniły czary. Poza to koalicja ludowców z socjaldemokratami i mniejszościami nie była nigdy jednolitą, co się przyczyniło do nadania przewrotowi charakteru umiarkowanego i niedopuszczenia do porzucenia gruntu konstytucyjności. -

"Czy polityka zagraniczna dawnego rządu nie odegrała roli w wypadkach?" P. Woldemaras, nowy prezes ministrów i minister spraw zagranicznych oświadczył niedawno prasie, że przewrót miał charakter wewnętrzny i narodowy. I rzeczwiście polityka zagraniczna nie mogła grać tu żadnej roli z tej prostej racji, że wszystkie rządy Litwy były i będą zawsze zgodne co do konieczności jednej tylko możliwej polityki zagranicznej, która jest wraze woli narodu: polityki, którą charakteryzuje opór zamiarom napastniczym Polski i dążenie do celu zasadniczego: zawrotu Litwie narodowego terytorjum wileńskiego, które wbrew prawu narodów pozostaje pod wojskową okupacją polską". -

Czy nie przejawiają się pewne wpływy zagraniczne w Litwie? We Francji panuje zbyt wiele złudzeń, co do charakteru aspiracji litewskich i zbyt łatwo poprzestaje się na prostej formule, przypisującej postawę Litwy wpływowi Rosji i Niemiec. Zbyt łatwo się zapomina o czynniku głównym, to znaczy o interesach żywotnych samej Litwy. Mimo liczne fałszerstwa historyczne i oczerniania, rozpowszechnione obecnie co do niej w Europie, naród litewski pozostaje świadomym swej przeszłości, starożytności plebienia swego i języka oraz swej chwały politycznej i znaczenia, jakie Wielkie Księstwo miało ongi w dziejach Europy. -

Litwa nie żywi żadnego uczucia nienawiści do narodu polskiego, któremu oddała wielkie usługi, ocalając go od rozpadnięcia, dając mu najlepszą jego dynastję, Jagiellonów, jak również najlepszych jego mężów stanu, wodzów, pisarzy a końcu arystokrację, która tylko zbyt zapominała o swym pochodzeniu i przeszłości. -

Lecz po tak wielkiej chwale i nieszczęściach państwa wspólnych Litwa się widzi zmuszoną przez politykę stosowaną względem niej uważać Polskę za napastnika, który się nie zawahał pogwałcić zobowiązań, przyjętych względem niej, jak również zobowiązań przyjętych najuroczyściej przed Ligą Narodów. Wbrew swemu charakterowi członka tej ostatniej Polska w dalszym ciągu okupuje nieprawnie obszar wileński, terytorjum litewskie od stuleci i na mocy traktatów z Rosją. Nawet zalecenie ostateczne Ligi Narodów z 24 września 1921 roku włącza Wilno w ramy państwa litewskiego. Uchwała, przez którą Konferencja Ambasadorów próbowała przyłączyć to terytorjum do Polski w sprzeczności z postanowieniami Ligi Narodów, pozbawiona jest wszelkiej podstawy prawnej, ponieważ liczy się według brzmienia samej uchwały tylko ze stanem faktycznym, przeciwko któremu Litwa nie przestała protestować.

Uchwała ta nie ma mocy zmienienia postawy Litwy, wczorajszej i dzisiejszej.

Byleby w wysocy pożądanem, żeby opinia francuska zamiast przypisywać postawę Litwy wpływom Niemiec i Rosji, jak to czyni dzisiaj jeszcze, zechciała stanąć wobec rzeczywistości.

Jakie rozwiązanie tego położenia pan przewiduje p. Ministrze?

Naszem zdaniem jest tylko jedno, którego litewscy mężowie stanu nie przestali podnosić: żeby Europa zachodnia przestała popierać nie dający się utrzymać pogląd napastnika piętnastcie razy silniejszego niż ofiara i zdecydowała się przywrócić prawo i traktaty.

Artykuły ks. Krupawicziusa o pośle Aleksandrowskim.

"Rytas" z dnia 10/I, r. b. Artykuł ks. Krupawicziusa, Streszczenie:

nie:

Moskwa, jak już nieraz o tem wspominałem, wysłała do Litwy nie dyplomatów ile zdolnych organizatorów rewolucji. Takich "połpredów" mieliśmy już dość dużo. Moskwa zmieniała ich, jak jej wnieśli komisarze swe rękawiczki.

Po zbadaniu faktycznych przyczyn ich odwołania, wszędzie z myślnymi wyjątkami, można sprowadzić do jednej - niepowodzenia wzniesienia czerwonej rewolucji w Litwie. Wzniesić zaś ją należało koniecznie. Wyznaczony wówczas został dla Litwy p. Aleksandrowskij. W Moskwie znany on jest nie jako dyplomata, lecz jako zdolny, mający dużo doświadczenia organizator. Według jego własnych opowiadań rozpoczął on swoją rewolucyjną karierę jeszcze na ławie szkolnej, długie lata kształcił swój duch rewolucyjny na Syberji w zakładach, odpowiednich dla ludzi o podobnych poglądach; po zapanowaniu zaś bolszewizmu w Rosji został, jako wypróbowany pracownik, posłany w znanym celu do Austrii, Czechosłowacji i Niemiec, gdzie, jako osoba niebezpieczna był ścigany i prześladowany; w końcu za zasługi wobec kominternu półpredem w ważnym dka Moskwy punkcie, mianowicie w Litwie. W ostatnich czasach, aby praca jego szybciej postępowała naprzód, otrzymał do pomocy drugiego wielkiego człowieka, jako sekretarza przedstawicielstwa, byłego komisarza armji, która zadała ostateczną klęskę armji Denikina. W ten sposób Sowiety przedstawiają w Litwie dwaj wielcy mężowie z głośną rewolucyjną przeszłością i wielkimi zasługami wobec bolszewizmu, którzy atoli nic wspólnego nie mieli i dotychczas nie mają z pracą dyplomatyczną.

P. Aleksandrowskij, jako niedyplomata nie potrafił należycie maskować swej bolszewickiej działalności. Jego zwykłe metody rewolucjonisty z łatwością dawały się spoznać po przez maskę "dyplomatyczną". Każdemu, który się zajmował tą kwestją, było jasnym, iż cała praca bolszewicka koncentruje się w kowieńskim kowieńskim przedstawicielstwie sowieckim. Fakt ten potwierdzają również ci, którzy porzuciwszy bolszewizm i przeszedłszy na prawe drogi Litwy, demaskowali w swych wyznaniach publicznych i prywatnych wymienioną działalność przedstawicielstwa, aczkolwiek musieli zapłacić za to swym życiem. Nie jednemu zdarzało się widzieć w piękny letni dzień w ślicznym lasku w okolicach Kowna p. Aleksandrowskiego, konferującego w środowisku znanych litewskich bolszewików. Czasy zaś p. Slezewicziusa były dla p. Aleksandrowskiego istnem żniwem.

Nie szukając dalej, oto kilka faktów z ostatnich czasów, które oprócz tego co było wyżej powiedziane, wykażą czym agentem jest p. Aleksandrowskij.

Na raucie u Prezydenta Republiki w r. ub. /zdaje się 15 maja/, gdy wyniki wyborów już były wiadome, p. Aleksandrowskij dowodził mi, iż p. Slezewiczius podczas swego pobytu w Berlinie widział się z przedstawicielem Polski i rozpoczął z nim układy w sprawie wysłania przez socjaldemokratów delegata do Warszawy upoważnionego do układów z Piłsudskim, iż delegata tego odprowadzili na dworzec kolejowy pp. Purenasowa, Galinis i in. socjaldemokraci, iż stanowisko socjalistów jest przychylne dla Polski i że może dojść do zgody z Polską kosztem Wilna.

Aczkolwiek nie miałem podstawy mu nie wierzyć, dałem jednak do zrozumienia, iż nie miło mi słyszeć takie rzeczy z ust przedstawiciela obcego państwa, ponieważ jest wtrącanie się do naszych wewnętrznych spraw. P. Aleksandrowskij zrozumiał to i odszedł od stolika. Później dowiedziałem się, iż opowiadał on to samo całemu szeregowi innych polityków i przedstawicieli obcych państw.

Co prawda p. Aleksandrowskij zapomniiał o tem wszystkim gdy spostrzegł, iż podczas rządów p. Slezewiczusa praca nad bolszewizacją Litwy postępuje o wiele łatwiej. Po wydaniu wyroku śmierci przez wojenny sąd doraźny na 4 przywódców przygotowawczej bolszewickiej rewolucji w Litwie, którzy m. in. byli obywatelami Litwy. P. Aleksandrowski dokładał wszelkich starań, wywierał bezpośredni i pośredni nacisk na wszystkie instancje, od których zależało wykonanie wyroku, aby tylko uratować od śmierci tych moskiewskich agentów.

Wypadki 17 grudnia poruszyły całą prasę Bolszewję. Przeciwno Litwie protestują oddziały partji komunistycznej, urzędy państwowe, szkoły komunistyczne, oddziały wojska. W prasie urzędowej roi się od wymysłów przeciwko Litwie. Te nieprawdziwe wiadomości o Litwie Moskwa może otrzymać jedynie od p. Aleksandrowskiego.

Biorąc pod uwagę, że p. Aleksandrowski czyni to wszystko po tem, kiedy p. Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych prof. Woldemaras oświadczył, iż stosunki z ZSSR pozostają takimi, jakimi były uprzednio, staje się całkiem wyraźnym, iż on, p. Aleksandrowskij, jest agentem kominternu, przykrywającym się tylko imieniem polpreda i jako takiemu, nie może mu być miejsca w Litwie.

"Rytas" Nr. 7 z 11 stycznia 1927 r. Artykuł ks. Krupawicziusa p. t.: "Burza wzniecona przez czterech". - Streszczenie:

P. Aleksandrowskij poseł sowiecki w Litwie, czuł się za czasów p. Slezewicziusa doskonale, rzucając najswobodniej w świecie ziarno komunistyczne w glebę litewską. Czerwoni władcy na Kremlu zacierali ręce, spodziewając się pomysłnego zniwa. Istotnie posiew bujnie wschodził, zwłaszcza w miastach i miasteczkach.

Wypadki z 17/XII, 1926 r. pokoiły jednak kres nadziejom sowieckim. W odwecie prasa sowiecka zorganizowała zacieklą naganę przeciwko nowemu gabinetowi prof. Woldemarasa.

Moskwa nie życzy sobie przeważnych stosunków z Litwą. W przeciwnym razie nie czyniłaby takiego larum, zadawalniając się pokojowym oświadczeniem litewskiego premiera.

Naganę przeciwko Litwie prowadzi się pod hasłem: "Na Litwie biały terror. Przełano krew czterech komunistów". Fakt ten jest bezpośrednim powodem całego alarmu.

Trudno atoli logikę sowiecką pojąć. Rozstrzelani byli przecież poddaniymi litewskimi. Rozstrzelano ich za wyrokiem sądowym, jako winnych zamachu na niepodległość litewską. Obce państwo nie ma przeto ani moralnego ani jurydycznego prawa reakcji na akt podobny. - Jest to bowiem wtrącanie się w wewnętrzne sprawy Litwy. Litwa do tego dopuścić nie może.

Na nic się również nie zdadzą argumenty humanitaryzmu na jakie się bolszewicy powołują. Krew przelana przez Dżyngis-chana i Attyłę jest kroplą w morzu krwi, jaką wytoczyli współcześni kaci z Kremla.

II. ŻYCIĘ GOSPODARCZE.

Z a g r a n i c z n y h a n d e l L i t w y z a p i e r w -
s z y c h d z i e w i ę ć m i e s i ę c y 1926 r. 1

"Lietuva" N. 287 z 31/XII, 26 r. Streszczenie:

Litewski handel zagraniczny za pierwszych dziewięć miesięcy 1926 r. wykazuje w stosunku do tegoż czasokresu z 1925 r. znaczną poprawę. W 1925 r. bilans handlowy za pierwsze dziewięć miesięcy wykazywał 21,372,100 lit. pasywów, w 1926 r. zaś 5,989 tys. l. aktywów. Eksport na pierw. 9 mies. 1925 r. wyrażał się sumą 174,268,500 lit., tenże eksport w 1926 r. - 182,956,700 lit. Import zaś znacznie się zmniejszył. W 1925 r. / za pierwsz. 9 mies. / wynosił on 195,640,600 lit., w 1926 r. zaś - 176,967,400 lit. / za pierw. 9 mies. / Spodziewać się należy, iż ostatnie miesiące 1926 r. nie przyniosły pasywu, a więc, że całoroczny bilans handlowy równie pomyślnie dla Litwy się ukształtuje.

Według pozycji poszczególnych, handel zagraniczny Litwy za pierwsze 9 mies. 1926 r. w zestawieniu z 1925 r. przedstawia się jak następuje:

Eksport,		1926 r.		1925,	
Zywe Bydło.	24,776,100	13,54%	29,541,300	16,95%	
Artykułów spoż.	35,266,900	19,28%	31,405,100	18,02%	
Surowce i półf.	114,996,400	62,85%	102,201,600	58,65%	
Wyr. gotowe.	7,914,700	4,33%	10,887,000	6,25%	
Złoto i srebro.	2,300.	-	232,500	0,13%	
	182,956,400	100,00%	174,268,500	100%	
Import,--		1926 r.		1925,	
Bydło żywe	73,300.	0,04%	982,300	0,5%	
Art. spoż.	32,245,900	18,22%	47,184,000	24,12%	
Surowce i półf.	49,202,200	27,8%	42,398,900	21,67%	
Wyr. gotowe.	92,578,600	52,32%	105,067,800	53,71%	
Złoto i srebro.	2,867,400	1,62%	7,600	-	
	176,967,400	100%	195,640,600	100%	

Z powyższego wynika, że w 1926 r. zmalał eksport bydła, ściślej: eksport koni. Podczas bowiem, gdy w 1925 r. eksportowano 20,662 konie na sumę 13,556,700 lit., to w 1926 r. eksport koni wyniósł zaledwie 7,227 sztuk na sumę 4,005 tys. lit. Wzrósł natomiast bydła rogatego oraz nierogacizny. W 1925 r. eksportowano 28,919 świń na sumę 7,885,300 lit., w 1926 zaś - 43,882 szt., na sumę 12,627,400 lit. Wzrósł również eksport kaczek i kur. Import bydła wyraża się w 1926 r. w zestawieniu z 1925 r. cyfrą zgoła nieznaczną. Wzrósł eksport artykułów spożywczych. Świeżego mięsa eksportowano w 1926 r. na sumę 4,729,300 lit., podczas gdy w 1925 r. na sumę 3,882,300 lit. Wzrósł też znacznie eksport masła: z sumy 4,958,100 lit. na 10,436,400 lit. Zmalał natomiast eksport jaj: z sumy 11,368 tys. lit. na 10,861,400 lit. Zmalał też eksport sera litewskiego. Eksport mleka wyraził się w 1926 r. sumą 946,200 lit., a więc wzrósł niemal trzykrotnie. Wzrósł znacznie eksport pszenicy i wyki. Podczas bowiem, gdy w 1925 r. eksportowano pszenicy na sumę 2,500 lit., zaś wyki na sumę 461,100 lit., to w 1926 r. eksport pszenicy wyraził się sumą 1,481,800 lit., zaś eksport wyki - 2,123,100 lit. Wzrósł też eksport spirytusu z 574,400 lit. /1925/ na 1,753,100 lit. /1926/.

Import artykułów spożywczych wyraził się w 1926 r. sumą o 15 milj. lit., mniejszą aniżeli w 1925 r. Odpowiednio zmalał import żyta, spirytusu, ryżu, śledzi i t.d.

Eksport surowców i półfabrykatów wzrósł w 1926 r. o 12,7 m.l. Odpowiednio wzrósł eksport papierówki, desek, forniru, celulozy, siemienia lnu, przędzy lnu. Zmalał natomiast eksport skór owczych, bydłych i końskich, jak również szerszei i szmat. Co do importu tej grupy towarów, to wzrósł import superfosfatu węgla kamień, blachy, nafty, cementu i tytoniu w liściach, Zmalał natomiast import żelaza.

Zmniejszył się naogół eksport, jak też import grupy wyrobów gotowych, szczególnie papieru, skóry na podeszwy oraz wyrobów z bursztynu. Wzrósł nieco eksport tektury, Zmalał import tkanin bawełnianych, koronek, wyrobów z blachy, papieru, obuwia, maszyn rolniczych, samochodów, bicykli, i t.p. Dość pokaźnie wreszcie przedstawiał się w 1926 r. import srebra i złota.

Według poszczególnych państw handel zagraniczny Litwy wyglądał w ciągu pierwszych miesięcy 1925 i 1926 r. jak następująco:

Eksport:

	1926 r.		1925 r.	
Niemcy	78,684,900	43,01%	95,669,400	54,90%
W. Brytania	46,135,900	25,22%	35,350,100	20,20%
Łotwa	18,777,200	10,26%	15,482,600	8,89%
Czechosł.	8,828,300	4,82%	1,095,600	0,63%
Belgia	6,555,500	3,58%	1,470,900	0,84%
Szwecja	5,106,000	2,79%	1,284,500	0,74%
Francja	3,370,700	1,84%	2,064,700	1,18%
Z. S. S. R.	1,973,400	1,08%	2,943,500	1,69%
U. S. A.	1,969,200	1,08%	2,257,100	1,29%
Holandja	1,805,600	0,99%	4,904,800	2,81%
Dania	761,000	0,42%	3,913,400	2,25%
Włochy	203,000	0,11%	2,437,800	1,40%
Estonja	183,900	0,10%	192,000	0,11%
Szwajcaria	192,600	0,10%	160,500	0,09%
Finlandja	109,000	0,06%	125,900	0,07%
In. kraje	8,300,200	4,54%	4,915,700	2,82%
	182,956,400	100%	174,268,500	100%

Import

Niemcy	92,317,500	52,17%	112,425,500	57,46%
W. Brytania	15,338,600	8,67%	13,774,600	7,04%
Czechosłow.	12,251,500	6,92%	9,971,600	5,10%
U. S. A.	8,285,000	4,68%	14,577,100	7,45%
Holandja	7,584,500	4,29%	4,241,300	2,17%
Szwecja	6,711,700	3,70%	7,949,200	4,06%
Łotwa	5,441,700	3,08%	11,499,700	5,88%
Francja	2,695,000	1,52%	2,130,700	1,09%
Estonja	2,543,100	1,44%	1,081,800	0,55%
Belgia	2,128,800	1,20%	2,167,900	1,11%
Z. S. S. R.	1,743,200	0,99%	3,068,200	1,57%
Szwajcaria	1,066,700	0,60%	1,232,600	0,63%
Dania	1,059,900	0,60%	874,500	0,45%
Włochy	927,600	0,52%	839,200	0,43%
Finlandja	179,900	0,10%	611,100	0,31%
In. kraje	16,692,700	9,43%	9,197,600	4,70%
	176,967,800	100%	195,640,600	100%

Z powyższego wynika, że rynki eksportowe Litwy uległy w ciągu 1925/26 r. znacznej zmianie. Eksport do Niemiec stanowiąc w 1925 r. 55% całego eksportu litewskiego spada w 1926 r. na 43%. Zwłaszcza zmalał eksport do Niemiec surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych. Zmalał również import z Niemiec, zwłaszcza produktów żywnościowych, oraz wyrobów gotowych.

Drugie miejsce po Niemczech zajmuje w litewskim handlu zagranicznym Anglja, dokąd kieruje się eksport litewski coraz intensywniej. Podczas bowiem, gdy w 1925 r. eksport litewski do Anglji wyniósł zaledwie 20% całego eksportu litewskiego, w 1926 r. odsetek ten wzrósł już do 25%. Litwa eksportuje przeważnie do Anglji surowce oraz półfabrykaty jak celulozę, fornir i t.p. Eksport jaj do Anglji wyraził się w 1926 r. sumą 4.129 tys. lit. Import z Anglji wzrósł z 7% /1925 r./ na 8,7% /1926 r./ Anglja eksportuje do Litwy głównie artykuły spożywcze, Litwa zajmuje w eksporcie litewskim 3-cie miejsce /9% w 1925 r. i 10% w 1926 r./ Import litewski do Litwy spadł z 5,8% /1925 r./ na 3% /1926 r./.

Eksport litewski do Czechosłowacji wzrósł z 0,6% /1925 r./ na 4,8% /1926 r./ Eksportowała Litwa do Czechosłowacji głównie len /na 7.619.500 l./ i pakuły lniane /1.068 tys. lit./ Import z Czechosłowacji również wzrósł i zajmuje w 1926 r. trzecie miejsce. Wzrósł znacznie eksport litewski do Belgji: z 0,6% /1925 r./ na 3,6% /1926 r./ przedewszystkiem eksport lnu. Import z Belgji mało się zmienił.

Wzrósł eksport do Szwecji, Francji i in. niewyszczególnionych w statystyce oficjalnej krajów. Zmalał natomiast eksport /konie/ do Danji i Holandji. Handel Litwy z Estonją i Finlandją wciąż się jeszcze wyraża w znikomych cyfrach. Zmalał wreszcie import z U.S.A. i Z.S.S.R.

Naogół 1926 r. cechuje nie tylko aktywność bilansu handlowego lecz także wzmożona aktywność rynku litewskiego, w poszukiwaniu nowych rynków zbytu. Pozwala to rokować nadzieje, iż eksport litewski wyjdzie z dotychczasowego stanu bezwładu.

"Lietuvos Ukis" o projekcie traktatu handlowego z Niemcami.

"Lietuvos Ukis" N.12 /51/ z grudnia 1926 r. Artykuł p.t.:

"W sprawie zawarcia paktu handlowego z Niemcami". Streszczenie:

Wkrótce mają się rozpocząć rokowania litewsko-niemieckie w sprawie paktu handlowego. Sprawa to wielce dla Litwy doniosła. Motywy skłaniające rząd litewski do stworzenia nowego paktu handlowego z Niemcami są następujące: 1/ zmienione warunki ekonomiczne pomiędzy Litwą a Niemcami, 2/ zastarzenie się pewnych postanowień paktu dotychczasowego, 3/ niemiecka polityka celna. Jak wiadomo, dotychczasowy pakt litewsko-niemiecki podpisany został w 1923 roku, a więc w czasie, gdy na Litwie wprowadzono stałą walutę /litas/ zaś w Niemczech trwała w całej pełni inflacja. Z drugiej strony polityka Niemiec ówczesnych skrepowana była postanowieniami traktatu wersalskiego /zasada największych udogodnień/. Wreszcie, w życiu Litwy zaszło sporo zmian gospodarczych. W 1923 r. trudno jeszcze było określić, jak się ukształtują interesy gospodarcze ogółu litewskiego i jakie wymagania ten ostatni względem zagranicy wysunie. Przy podpisywaniu przeto traktatu handlowego rząd litewski zadawał sobie jedynie ogólne wymagania doby ówczesnej, wcale się nie zagłębiał w perspektywę dalszego rozwoju handlu litewskiego. Tak np: w chwili podpisywania paktu, dominowało jeszcze powszechne przekonanie, że przyszłość rolnictwa litewskiego leży jedynie w gospodarce zbożowej. Tymczasem w ciągu następnych 3-ech lat się wyjaśniło, że rentowność rolnictwa na Litwie ściśle uwarunkowana jest przejściem do gospodarki mleczarskiej i do hodowli bydła. O ile też w 1923 r. starała się Litwa zapewnić sobie jak największy eksport zboża do Niemiec, to istną bolączką ostatnich czasów jest sprawa wzmożenia eksportu mięsa, bydła i mlecznych przetworów. Wszystko to ułożyło się na treść paktu handlowego z 1923 r. tak że stanowi on raczej ogólne wytwórne ogólnikowej polityki gospodarczej. Istnieją też, jak to zostało zaznaczone, pewne poszczególne postanowienia traktatu z 1923 r., które wymagają wskutek przestarzenia się zmiany. Tak np: przestarzałym jest skrepowanie

eksportu i importu /art. 12/, uważanie Litwy za kraj o niskiej walucie /art. 12/, zwolnienie od podatków rzemieślników niemieckich, przebywających na terytorjum litewskim /art. 5/ możliwość zakazów importu, eksportu i tranzytu bydła /art. 8/ i p. t.

Trzecim najważniejszym bodaj czynnikiem, przemawiającym za jak najrychlejszym stworzeniem nowego paktu handlowego jest polityka celna, jaką Niemcy od 1. roku prowadzą. Po wyzwoleniu się od krępujących postanowień traktatu Wersalskiego parlament niemiecki uchwalił jesienią 1925 r. nowelę do taryfy celnej, skutkiem czego cło, zwłaszcza na produkty rolnicze, znacznie wzrosło. Nowa taryfa celna weszła w życie dnia 1 sierpnia 1926 r. zadając poważny cios eksportowi litewskiemu. Różnicę w cłach poprzednich, a obecnych uwidoczniła poniższa tabelka:

Nazwa towarów:	Cło od 100 kgm. lub od sztuki:		Taryfa konwencyjna.-
	Przed 1/VIII 1926 r.	Po 1/VIII 1926 r.-	
Zyto	3,-	7,-	5,-
Pszenica	3,50	7,50	5,-
Jęczmień jadalny	3,-	7,-	2,-
Jęczmień na karm	1,-	7,-	5,-
Owies	3,-	7,-	4,-
Makuchy	6,80.	10,25	-
Fasola jadalna	2,-	4,-	-
Groch	1,50.	1,50.	-
Fasola na karm, łubin wyka.	1,50.	2,50	-
Nasienie lnu	-	zwolnione od cła	3,50.
Czerw. konicz. i lucern.	18,-	18,-	6,-
Inna koniczyna	18,-	18,-	-
Kartofle:	4,-	4,-	1,-
od 15. II. do 15. IV.	-	-	1,50
" 15. IV. do 15. VII.	-	-	-
" 1. VIII. " 14. II.	0,50	0,50.	-
Siano, konicz. słoma	1,-	1,-	-
Len	-	zwolnione od cła	5,-
Ogórki	10,-	10,-	1,-
Warzywa	20,-	20,-	4,-
Owoce:			
Wiśnie	10,-	10,-	2,-
Jabłka bez opak.			4,50.
od 25. IX do 31. XII.	6,-	6,-	-
" 1. I. " 24. IX.	8,-	8,-	2,50.
opakow. do 50 kg.	15,-	15,-	-
od 25. IX do 31. XII.	7,-	7,-	4,50.
w in. opakow.	-	-	2,-
Gruszki bez opak.			6,-
od 1. VII. do 31. VIII.	6,-	6,-	2,50.
" 1. IX " 30. IX	8,-	8,-	7,-
" 1. XII " 30. VI.	8,-	8,-	zwoln.
Spakow. do 50 kg.	15,-	15,-	-
od 1. IX do 30. XI.	15,-	15,-	-
W in. opakow.	5,-	5,-	-
Sliwki			-
Drzewo:			-
drzewo twarde, za 1,08 fm.	0,12	0,12	-
miękkie za 0,72 fm.	0,12	0,12	-
Cięte wzdłuż:			-
twarde za 8 fm.	1,-	1,-	-
miękkie za 6 fm.	1,-	1,-	-
Bełki:			-
twarde 3,20 fm.	0,40	0,40	-
miękkie za 2,40 fm.	0,40	0,40	-

c. d.

Nazwa towarów:	Cena od 100 kg. lub od sztuki.		Taryfa konwen- cyjna.
	Przed 1. VIII. 1926.	Po 1. VIII. 1926.	
Konie: od szt.	500.-	500.-	-
Rasowe: Brabanskie, flaman- dy i Ardeny:			
W cenie do 2500 szt.	-	-	140.-
" " przeszło 2500 szt.	-	-	360.-
nie wyższe pon. 1,40 m.	30.-	30.-	-
Bydło /żyw. wagi/	13.-	18.-	16.-
Owce	13.-	18.-	16.-
Swinie	14,50	18.-	16.-
Drób:			
Gęsi od sztuki:	0,70	0,70	-
inny drób i kury	11.-	11.-	6.-
Mięso:			
Swinina	21.-	45.-	21.-
Inne	24.-	45.-	24.-
Słonina wieprzowa	14.-	36.-	14.-
Bite gęsi	30.-	30.-	-
Szmalce	6.-	12,50	6.-
Masło	22,50	30.-	27,50
Ser:			
twardy	30.-	30.-	20.-
twardy	6.-	6.-	5.-
Jaja	6.-	6.-	5.-
Mąka	8.-	18,75	-
Olej z siemienia	3.-	3.-	2.-
Mleko	60.-	60.-	40.-
Konw. sery mięsne	40.-	75.-	40.-
Skóry po 2 kg. w kawałku	240.-	240.-	-
Deski i drzewo pilow. nieobrobione	6.-	6.-	-
obrob.-	10.-	10.-	-
Fornir brzozy	12.-	12.-	8.-
Celuloza	3.-	3.-	1,75.

Wyszczególnione powyżej znacznie powiększone cła niemieckie wielce dotkliwie dały się we znaki eksportowi litewskiemu co wynika z tabelki następującej:

	Listopad		Grudzień	
	Ilość,	Wartość w tys. lit.	Ilość:	Wartość w tys. lit.
Zboże kg.	2,024,2	803,5	1,756,7	721,8
Bydło				
Konie w szt.	121	81,1	65	39,8
Bydło rogate	399	215,8	319	199,6
1924 rok.				
Zboże w ton.	408,2	215,9	229,8	125,8
Bydło				
Konie w szt.	277	168,9	386	249,1
Bydło rogate	1,239	346,8	1,239	346,3
1925 r.				
Zboże w ton.	65,3	41,6	164,4	75,6
Bydło				
Konie w szt.	89	64,2	28	11,9
Bydło rogate.	130	77,1	224	121,5

Jeszcze smutniejszy obraz daje nam tabelka następująca która ilustruje eksport koni i bydła rogatego w ciągu półrocza: Pierwsze półrocze:

Nazwa towarów	1924 r.		1925 r.		1926 r.	
	Ilość.	Wartość w tys. l.	Ilość	Wartość w tys. lit.	Ilość	Wart. w. t.
Konie w szt.	2417	2244,1	3904	2896,7	233	166,3
Bydło rogate	9001	1282,5	3133	1579,9	1854	1104,9

Niemiecka polityka wysokich i cel i wszelkiego rodzaju zakazów odbiła się również ujemnie na ekonomice samych Niemiec wywołując politykę odwetową względem importu niemieckiego do Litwy i pozbawiając tem samem przemysł niemiecki jednego z rynków zbytu. Stan taki zakrawa na cichą wojnę celną pomiędzy Litwą a Niemcami. Konkretnym tego rezultatem jest utrata przez Niemcy dominującego stanowiska na rynku litewskim na rzecz Anglii, Ameryki Półn. i Czechosłowacji.

Dla uniknięcia dalszych ujemnych następstw, należy co rychlej drogą wzajemnego porozumienia stan ten zmienić. Delegacja litewska mająca się wkrótce do Berlina udać, winna zgóry ułożyć plan działania. Litwy, jako kraj rolniczy zainteresowaną jest przedewszystkiem w realizacji swych produktów. W związku z tem delegacja litewska uzyskać winna od Niemiec jaknajdogodniejsze warunki zbytu dla wytworów rolniczych, przedewszystkiem drogą zmniejszenia niemieckich cel ochronnych. Nie należy bowiem zapominać, że Niemcy, dzięki swemu geograficznemu położeniu oraz strukturze ekonomicznej są jednym z największych odbiorców litewskiej produkcji rolnej.

Delegacja litewska winna by w pierwszy rzędzie zająć się przeprowadzeniem całkowitego zniesienia niemieckich cel ochronnych na litewskie bydło, owce i nierogaciznę, a to drogą szybkiego uregulowania pogranicznej kontroli weterynaryjnej, nad wzmiankowanym eksportowanym z Litwy bydłem. Należałoby też, przy zawieraniu paktu z Niemcami zwrócić uwagę na załatwienie eksportu produktów przemysłu litewskiego, jak np: skóry i fabrykaty drzewne. Przed wojną eksportowała Litwa do Niemiec dużą ilość skór wyprawnych. Wreszcie należałoby umożliwić eksport litewskich wyrobów z bursztynu. Jak wiadomo bowiem, przemysł litewski otrzymywał stale surowy bursztyn z Prus Wschodnich i eksportował tamże swe wyroby. W maju 1926 r. nadsyłanie surowca ustało pociągając rzecz prosta za sobą stagnację przetwórci litewskich.

Trudno narazie zdecydować czy i w jakiej mierze liczyć się będą Niemcy z żądaniami litewskimi, zwłaszcza, że obaj kontrahenci skrepowani są przez dobrowolne traktaty z innymi państwami, które to traktaty opierają się na zasadach największych udogodnień. Wielką również w kwestji rolę odegra moment protekcji rolnictwa krajowego, będący głównym motywem niemieckiej polityki celnej. Rzecz prosta, Litwa zajmuje zbytnie nieznaczne miejsce w imporcie niemieckim, aby produkty litewskie zdecydować mogły o upadku czy rozwoju rolnictwa niemieckiego. Wchodzą tu jednak znów w grę traktaty największych udogodnień. Niemcy udzielając ulg celnych produktom litewskim, musiałyby jednocześnie udzielić tychże ulg produktom państw innych.

Pomimo wszyskie wyłożone powyżej trudności, Niemcy winnyby poważniej nieco z Litwą się liczyć. Niemiecki bowiem handel zagraniczny cieszy się na rynku litewskim specjalnie uprzywilejowaną sytuacją. Poza przwilejami w stosunku do tranzytu towarów niemieckich, do rzemieślników z Niemiec i t.p. w ciągu ostatnich 5-ciu lat niemal 70% importu litewskiego przypada na Niemcy. Wykazuje to tabelka następująca:

Import litewski z Niemiec:	
1921	70,73
1922	73,22
1923	80,89
1924	62,57
1925	56,61
1925 pierwsze półr.	58,01
1926	51,21

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Wieloletni plan gospodarki państwa na lata 1953-1957
Zadania i kierunki rozwoju gospodarki państwa na lata 1953-1957

Cyfrы powyższe świadczą jednocześnie o tem, że Niemcy zaczynają z wolna tracić na rynku litewskim dominujące stanowisko. Niema to wprawdzie dla ogromnych Niemiec wielkiego znaczenia, lecz bądźco bądź liczyć się Niemcy z tym faktem muszą.

Eksport litewski do Niemiec również w 1926 r. znacznie się zmniejszył, jak o tem świadczy tabelka poniższa:

Eksport litewski do Niemiec.

1921	53,4
1922	47,2
1923	43,26
1924	43,01
1925	50,73
1925 /pierwsze półr./	52,49
1926	35,04

Na Niemcy przypada więc rocznie niemal 50% całego eksportu litewskiego. W pierwszym półroczu 1926 r. cyfra ta znacznie się obniżyła, nie tylko z racji niemieckiej polityki protekcji i ograniczeń celnych, lecz również dlatego, że eksport litewski coraz więcej zaczyna sobie szukać ujścia na rynkach angielskich, czechosłowackich, belgijskich i t.p.

Pomimo to jednak, że na przyszłość eksport litewski do Niemiec może się jeszcze bardziej skurczyć, Niemcy pozostaną jednym z najważniejszych dla Litwy rynków zbytu, a to dzięki sytuacji geograficznej. Z drugiej strony stosunki handlowe między obu krajami zacieśnia się również z tego względu, że struktura ekonomiczna Niemiec /przemysł/ jest naturalnym uzupełnieniem gospodarczej struktury Litwy /rolnictwo/. Wreszcie sporą doniosłość posiada fakt, że pewne produkty litewskie nie pierwszej rzędnej jakości jak np: zboże, owoce i t.p. mogą znaleźć jedynie zbytu na stawiającym niewysokie wymagania rynku niemieckim.

Domagając się od Niemiec redukcji celi i innych ulg Litwa winna być przygotowana na to, że Niemcy również wwsuną swe żądania. Jako kraj przemysłowy, zechcą Niemcy, rzecz prosta, zabezpieczyć litewski rynek dla swych wyrobów.

Ogólnie biorąc za podstawę do rokowań handlowych niemiecko-litewskich, przjąć by należało zasadę wzajemnej kompensaty. O wszystkiem tem zadecyduje przyszłość. Stwierdzić jedynie należy, że dotychczasowe stosunki handlowe pomiędzy Niemcami a Litwą były dla tej ostatniej wsoce uciążliwe.

To też pomimo pewnych, ewentualnych ustępstw, nie dotkną te ostatnie Litwy tak boleśnie, jak obecne, różnorodne, piętrzone przez politykę niemiecką trudności handlowe.

Głównym zadaniem paktu handlowego będzie usunięcie tych trudności i zainicjowanie nowej, opartej na wzajemnej pracy, wytwórczej. Wszystko zależy od dobrej woli Niemiec.

Gdyby zaś ta zawiodła w takim razie Litwie pozostanie zastosowanie w handlu z Niemcami środków, stosowanych obecnie przez Niemcy.

Stan zasiewów w Litwie na początku zimy r. 1926.-

"Dzień Kowieński" N. I.-

W listopadzie pogoda była dość łagodna. Na początku miesiąca zanotowano niewielkie przymrozki, po których nastąpiła cieplejsza pogoda po lekkich, lecz częstych deszczach. Średnia temperatura ubiegłego miesiąca była o wiele wyższa, niż zwykle w tym czasie i wahała się między 4,5 - 6,0 C. Przewzględnie nie wysokiej temperaturze oziminy do początku zimy wzrosła w silną ruń.

Z otrzymanych danych stwierdzono, iż zyto ozime nieco się poprawiło /0,1 punktu/ i naogół w całym kraju było uważane prawie za dobre /3,9/ w 5 powiatach /Olickim, Sejneńskim, Taurogskim, Telszewskim i w kraju Kłajpedzkim/ zasiewy są szacowane, jako wyżej średnie /3,5 - 3,7/ we wszystkich innych 16 powiatach, jako dobre /3,8 - 4,2/.

Pszenica ozima w listopadzie poprawiła się o 0,2 punkt i w końcu miesiąca również była szacowana jako prawie dobra /3,6 w 9 powiatach /Łaurogskim, Telszewski, Jezioroskim, w Suwalszczyźnie i w kraju Kłajpedzkim/ - wyżej średnią /3,3 - 3,7/ w pozostałych 12 powiatach - dobra /3,8-4,2/. - Z obecnego stanu zasiewów zbóż ozimych większość korespondentów Biura Statystycznego /76,4%/ spodziewa się w przyszłym roku dobrego urodzaju. -

Koniczynę ~~2~~/młode/ naogół w całym kraju szacuje się podobnie jak przed miesiącem t.j. jako wyżej średnią /3,6/ Dnia 1-go grudnia koniczynę szacowano jako średnią /3,0-3,2/ w pow. Rakiszkowskim i Jezioroskim, jako dobrą, - w 8 powiatach /w pow. Kiejdańskim, Szawelskim, na Zmudzi, w kraju Kłajpedzkim/, w pozostałych zaś 11 powiatach - jako wyżej średnią /3,3-3,7/. - Wobec ładnej pogody gospodarze w lipcu zaczęli duży ściernisk przygotowywać rolę pod zasiewy wiosenne. Ogółem w całym kraju do dnia 1-go grudnia zaczęto 90,0% ściernisk, na pozostałym zaś obszarze w pracach przeszkodziły często spadające w drugiej połowie listopada deszcze. - W poszczególnych częściach kraju procent niezaczętych ściernisk ulega znacznym wahaniom, tworząc w Suwalszczyźnie 3,0%, w 5 powiatach wschodnich zaś około 15%. -

W pierwszych dniach grudnia rozpoczął się przymrozki i wypadł dość obfity śnieg, który jednak niedługo się utrzymał. Prawdziwa zima rozpoczęła się dopiero w połowie miesiąca. Większość korespondentów /76,6%/ uważa początek zimy za sprzyjający zasiewom, pozostali zaś uważają, że zima jest zbyt późną. -

K o m u n i k a t E l t y o n o w y m k u r s i e p o - l i t y k i r o l n e j . -

"Dzień Kowieński" Nr. 3. -

Wobec pogłosek, jakoby w roku nadchodzącym wykonanie reformy rolnej zostanie wstrzymane, a nawet od osadników zostaną odebrane działki ziemi i oddane obywatelom ziemskim, przedstawiciel "Eltv" zwrócił się do zarządu reformy rolnej, który udzielił następujących w tej sprawie wyjaśnień:

Reforma rolna w r. 1927 będzie prowadzona w dalszym ciągu, lecz parcelacja dworów będzie się odbywała w tempie powolniejszym, niż to było dotychczas. W r. 1927 na parcelację przeznaczono 42,000 ha majątków, których parcelacja nie została w r. 1926 ukończona. Pozatem parcelacji ulegną tylko te majątki, które się znajdują pomiędzy wsiami przeznaczonymi na kolonje, lub w których gospodarstwo jest w stanie całkowitego zaniedbania. Zważenie tego rodzaju reformy rolnej nie oznacza jej wstrzymania. Zważenie to zostało wywołane ciężkim ekonomicznym położeniem kraju, które nie daje możliwości materialnego popierania osadników, tak, aby gospodarstwa ich stanęły na odpowiednim poziomie. Co się tyczy osadników to wszelkie usiłowania będą zwrócone ku odnalezieniu im odpowiednich kredytów na rozpoczęcie budowy, oprócz tego czynione będą wysiłki w celu przedczego wydania osadnikom dokumentów, stwierdzających ich prawo własności. Pozbawienie osadników ziemi szeroko dotąd stosowane ma być zredukowane do minimum. Przy parcelacji dworów będzie zwrócono więcej uwagi na zakładanie gospodarstw wzorowych. Sprzedaż majątków poniżej 200 ha, które w ostatnich czasach były całkiem wzbronione /właścicielom majątków rząd wypłacał według cen rynkowych/ będzie się odbywała swobodnie w granicach ustalonych prawem.

W związku ze zmniejszeniem parcelacji dworów zwiększoną zostanie znacznie podział wsi na kolonje. Ilość ziemi przeznaczonej na podział wsi na kolonje wraz z pozostałą od r. 1926 ma wnosić w b. r. 151.000 ha. -

III. ZAGADNIENIE POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

Przegląd polityczny Litwy za rok ubiegły. -

"Memeler Dampfboot" N.1 z dnia 1/I.r.b. Artykuł p.t.:

"Litwa w 1926 r.", Streszczenie. -

Rok 1926 będzie pamiętny w dziejach Litwy na długo. Cechują go przede wszystkim kryzysy. Rozpoczął się rok ten kryzysem gospodarczym, zakończył się zaś politycznym. Najgroźniejszym objawem zewnętrznym kryzysu gospodarczego było zachwianie się jednego z głównych banków Litwy /Centr. Bank Żydowski/. Na innych wielce licznych zresztą bankructwach ogół mniej ucierpiał. -

Jednocześnie gromadziły się chmury na horyzoncie politycznym. Okres ustawodawczy drugiego sejmiku litewskiego zbliżał się ku końcowi. Walka stronnictw o władzę się zaostrzała. Wybór socjalisty-ludowca dr. Staugajtisa na marszałka sejmiku spotkał się z tak gwałtownym atakiem prawicy, że elekt musiał ustąpić swemu imięnnikowi ks. Staugajtisowi /ch. d./. Z tytułu rekompensaty przyobiecano ludowcom nie zmieniać ordynacji wyborczej, o co, jak wiadomo, wówczas blokowi chadeckiemu, chodziło. -

W takich warunkach odbyły się w maju wybory do 3-go sejmiku litewskiego. Wynikiem ich była kompletna zmiana sytuacji politycznej wewnątrz kraju. Równowaga polityczna przesunęła się na lewo. Władza przeszła w ręce ludowców i socjaldemokratów. Z posunięć rządu p. Sleżewiczusa najważniejszym w polityce wewnętrznej było zniesienie stanu wojennego oraz ograniczeń swobody prasy i zebrania w polityce zagranicznej zaś - traktat z Sowiećami. Niepodobna również pominąć liczeniem coraz uporczywszych pogłosek o tajnych układach polsko-litewskich. Potwierdzeniem tego było przybycie do Kowna socjalistycznego posła na sejm polski p. Drobnera i jego pertraktacje z litewską partją s. d. - Tematem ich było niewątpliwie nawiązanie stosunków gospodarczych pomiędzy Polską a Litwą. Stanowisko socjaldemokratów litewskich jest pod tym względem znane /pamiętna mowa posła Kajrysa/. Idea nawiązania stosunków ekonomicznych z Polską znajduje żywy oddźwięk w jaknajszerszych warstwach ludności. Kryzys gospodarczy trwa bowiem w całej sile. Dla licznych kół społeczeństwa litewskiego uchodzi za pewnik, że bez nawiązania stosunków ekonomicznych z Polską kryzys nie da się usunąć. Z wszelką pewnością przyjąć należy, iż gdyby socjaldemokraci utrzymali się przy władzy, to przeprowadziliby wreszcie koncepcję współpracy ekonomicznej z Polską. Los Litwy jest narazie niepewny. Zbyt niedaleka jest chwila przewrotu, aby można było wyciągnąć z niej jakieś korosko p. na przyszłość. -

Programowe artykuły organu tautininków - "Lietuvisa". -

"Lietuvis" N.1 z 5ZI.27 r. Artykuł programowy p.t.: "Początek nowej ery", Streszczenie:

Litwa dzięki swej geograficznej sytuacji, graniczy z jednej strony z chaotycznym i nihilistycznym Wschodem, z drugiej zaś - z bardziej planowo zorganizowanym Zachodem. Litwa nie może przeto uniknąć żadnego z tych dwóch wpływów. Polityczny, przeszło 200 lat trwający był Litwy pchnął ją raczej ku wpływom wschodnim. Starsze pokolenie inteligencji litewskiej wyłącznie niemal kształtowało się pod wpływami Wschodu. -

Polityczno-socjalna rewolucja rosyjska była jednym z głównych czynników, które pozwoliły Litwie odzyskać niepodległość. Z chwilą tą, skłoniła się Litwa ku Zachodowi. Całe niemal młodsze pokolenie litewskie jest wychowankiem Zachodu. -

Krótki okres istnienia państwa litewskiego wyraził się wyraźną walką między starymi a młodymi, między Wschodem a Zachodem. Rzecz prosta, młodzi zaczynają brać górę. Wschodni nihilizm i chaos na terenie litewskim słabną, ustępując miejsca zachodniemu ładu. Jaskrawszym tego dowodem były wypadki z 17/XII r. b.

Karta historii Litwy się odwraca. Przed tautininkami stają dwa zadania: wskazywanie na nowy światający okres i walka ze światem starym, ginącym. Zbyt długo już szerzyła w społeczeństwie litewskim depresję ideologia 18 i 19-go wv, i wpływająca z ideologii tej partyjność, prywatna, -

Wolność narodu, niepodległość państwa i solidarność wszystkich Litwinów - oto gwiazda betleemska, która tautininkom i organowi ich przewisnąć będzie. -

"Lietuvis" N. 2 z 7/I. r. b. Artykuł p. t. "Polityka jedności narodowej". Streszczenie:

Armja litewska wykazała w pamiętnych dniach 17 i 18 grudnia r. ub. wielką karność i solidarność. Nie padł ani jeden strzał, nie przelała się ani jedna kropla krwi w bratobójczej walce. Armja stanąć może za przykład całemu ogółowi litewskiemu.

Całe społeczeństwo litewskie winno być w chwili obecnej tautininkami /narodowcami/ we właściwym tego słowa znaczeniu.

Przewodnią ideą tautininków jest wciągnięcie do pracy narodowej jaknajszerszych kół społeczeństwa, bez różnicy przekonań politycznych czy klasowych. "Tautininkowie" oglądają się jedynie na etyczną wartość danej jednostki. Hasłem tautininków jest walka z korupcją i obsadzanie stanowisk państwowych uczciwymi, przygotowanymi do pracy, ludźmi. -

"Lietuvis" N. 1 z 5/I. r. b. Artykuł p. t. "Zastanówmy się". Streszczenie:

W ciągu 9-ciu niemal lat istnienia niepodległej Litwy, dużo zdołano dla państwa zrobić. Wszelako robota ta nie była wykonywana gładko. Życie polityczne Litwy nie nosiło cech zdrowych. Świadczy o tym chociażby radykalny sposób sanacji /wypadki z 17-go grudnia r. ub./ . Nie mogło zresztą być inaczej, skoro o życiu państwowym decydowały partje, dbające więcej o własne korzyści, aniżeli o dobro ogólne. Widownią gorszących tarć partyjnych jest sejm. Posłowie rozbicia na partje, partyki i frakcje wciąż biorą się za łby, nie bacząc na elementarne wymogi etyki. Frazes konstytucji "sejm składa się z przedstawicieli narodu" jest frazesem czczym, gdyż zasiadają w sejmie w sejmie nie przedstawiciele narodu, a przedstawiciele partyj. Konstytucja litewska wymaga stanowczo ~~xx~~ rewizji, aby położyć kres wreszcie anomaljom życia politycznego na Litwie. Nawet na prowincji dają się coraz częściej słyszeć głosy, domagające się rozwiązania sejmu i nie rozpisywania nowych wyborów. Ludność ma wyższą demagogji agitatorów, kłótni partyjnych, korupcji poselskiej no i... kosztów. Sprawa staje się paląca. Interes państwa wymaga niezwłoczne zmiany konstytucji. -

"Lietuva" o naprawie stosunków na Litwie po przewrocie. -

"Lietuva" N. 291. Artykuł p. t.: "Z prądem naprawy". Streszczenie:

"Lietuva" z dnia 28/XII r. b. określa prądy, jakie dają odczuć się na Litwie po zamachu, jak następują:

Zaledwie ster rządów wzięły w swe ręce elementy narodowe, a już zmniejszła się liczba przestępstw. Kraj ulega

uzdrowianiu moralnemu i naprawie. Imponujący fakt tego rodzaju że przewrót odbył się bez żadnych zamieszek, bez jakiegokolwiek wstrzymania normalnego trybu życia społecznego i gospodarczego dobitnie wykazuje, że nowy rząd został powitany przez kraj całym z pełnym zaufaniem. I obecnie to zaufanie jest tak wielkie, że nawet nie słychać trwożliwego zapytania i co będzie dalej? Zewsząd się wyczuwa, że nowy rząd mając za sobą wszystkie zdrowe elementy narodowe, począwszy od wojska a kończąc na uczciwym, spokojnym włościaninie będzie miał możliwość pracowania przez długi czas - nie uginając się na podobieństwo trzciny od lada podmuchu wiatru. Sejm, od którego przedtem oczekiwano myśli politycznej, obecnie jakby utracił swe znaczenie. Wszędzie panuje głębokie przekonanie, że obecny sejm może albo lojalnie rządowi pomóc, albo jeżeli zamyśli sobie rządowi przeszkadzać, to ten ostatni długo nad jego egzystencją zastanawiać się nie będzie. Wobec panujących w kraju zdrowych narodowych prądów sprawa egzystencji sejmu nie jest tak ważna. Obecny sejm może o tyle mieć poparcie w społeczeństwie, o ile będzie się starał pomóc rządowi w pełnieniu jego trudnych obowiązków.

W ten zatem sposób w kraju dają się odczuć również prądy uddrowienia politycznego. Większość ludności teraz naprawdę byłaby przeciwna nowym ~~przebieg~~ wyborom, bowiem w związku z agitacją przedwyborczą nie obeszłoby się bez demoralizowania narodu demagogii i kłamstwa. Kraj oszukany przez ostatni rząd, który przecież był wyłoniony przez sejm, wątpliwe czyby zechciał, żeby sejm zwykłym zwyczajem ryzykował ponownym tworzeniem rządu.

Wybitnie w całym kraju ujawniające się prądy naprawy dają nadzieję, że samo życie wyłoni potrzebne skorygowania z dotychczasowej politycznej ideologii litewskiej, która bardziej chciała się opierać o liczbę podniesionych rąk, niż o istotne interesy państwowe. Być może wypadnie, dostosowując się do ogólnej atmosfery w kraju i wytworzonego stanu - szukać dróg, któreby pozwoliły wnieść do konstytucji litewskiej odpowiednie zmiany wyłoniłone przez samo życie.

"L i e t u v a" o n a s t r o j a c k ą w s i l i t e w - s k i e j . -

"Lietuva" w zeszłorocznym N. 281 zamieszcza artykuł p. t.:

"Rzut oka na litewskie stosunki wiejskie". Streszczenie:

Więzy inteligencji ze wsią litewską i miasteczkiem są nader luźne. Inteligent pochodzący ze wsi wstydzi się tego i stara się jaknajwięcej od wsi się oddalić. Objaw to wielce ujemny. Wieś litewska zasługuje na zainteresowanie, chociażby tylko ze względów ekonomicznych, jako główny płatnik podatków państwowych.

Wieś litewska szczególnie na północny Litwy ogromnie jeszcze jest ciemna, konserwatywna, nieufna względem urzędników. Są to ślady niewoli. Wieśniak litewski stroni też od inteligenta, uważając go za swego wyzyskiwacza.

Obok dobrobytu i zamożności spotyka się we wsi litewskiej wielką nędzę materialną a co za tym idzie, duchową. Rodziny całe żyją dniem dzisiejszym, nie wiedząc co nazajutrz do ust włożą.

Niepodobna wszelako temu proletariatowi wiejskiemu odmówić pracowitości. Jest to element w całym tego słowa znaczeniu nie wzywskany.

Cały konserwatyzm i nieufność wieśniaka litewskiego niknie, o ile tylko uda się go zainteresować materialnie. Tak np. powstaje po wsiach w latach ostatnich dużo młeczarni, gdyż wieśniak się przekonał o ich rentowności.

Na swe obowiązki względem państwa reaguje wieśniak litewski, porównując je ze stosunkami przedwojennymi. W 1920 r. mówił wieśniak: "Tak czy owak, lecz ze swoim łatwiej się dogadać niż z obcym". W 1925 r. zaś wyrzekł: "Ciężko panoczku, gorzej niż przy ruskich". Im dalej, tem więcej wzdycha wieśniak do dawnych, dobrych "ruskich" czasów.

Statystyka szkolna na Litwie, -

"Lietuva" w zeszłorocznym numerze ~~piasz~~ zamieszcza artykuł p.t.: "Dane liczbowe ze statystyki szkolnej z początków 1926/27 roku szkolnego". Streszczenie:

Gimnazja. - Ogółem jest na Litwie 44 gimnazjów, z czego 41 - nie mających wszystkich klas. Rządowych gimnazjów jest 13 polskich - 3, żydowskich - 12, niemieckich - 1, i rosyjskich - 2. Liczba ogólna uczniów wynosi 14,488, w tem: 8,177 chłopców i 6,222 dziewcząt. W liczbie tej: Litwinów - 5,575 chłop. i 3,313 dziewcz., Żydów - 1,679 chł. i 2,185 dz., Polaków - 580 chł. i 544 dz., Rosjan - 154 chł. i 151 dz., Niemców - 152 chł. i 111 dz., Łotyszów - 29 chł. i 12 dz., innych narodowości - 8 chł. i 6 dziewcz.

Progimnazja. Ogółem ich jest 7, z czego 6 litewskich i 1 żydowskie. Uczę się w nich 853 uczniów. Wszystkie progimnazja nie są rządowe.

Szkoły średnie /poziom szkół wieloklasowych średnich/ Jest ich ogółem 68, z tego 44 rządowych. Litewskich szkół średnich jest 50, łotewskich - 1, żydowskich - 15, i niemieckich - 2. W r. b. powstało 5 nowych szkół średnich; 4 żydowskie i 1 niemiecka. We wszystkich szkołach średnich jest 6,842 uczniów: 3873 chł., i 2969 dz. -

Szkoły specjalne. Średnich szkół specjalnych jest 8, niższych zaś - 6. Poza tem 2 kursy buchalterji. W liczbie średnich szkół specjalnych: 5 handlowych, 2 muzyczne i 1 malarska. Niższe szkoły specjalne: 3 męskie szkoły rzemiosł i 1 żeńska gospodarstwa domowego. We wszystkich szkołach specjalnych uczniów jest 1820, w tem: 1,017 chł. i 803 dz. -

Ogółem istnieje 135 szkół średnich, niższych i specjalnych, o ogólnej liczbie 24,014 uczniów. W r. ub. szkolnym było szkół 126 i 24,600 uczniów. Ilość szkół wzrosła przeto o 9 liczbą zaś uczniów zmalała o 586. -

Procentowo do szkół uczęszczało:

	Litw.	Łot.	Pol.	Żyd.	Niemc.	Ros.	Inne.
1925/26.	70,3	0,4	4,8	21,2	1,7	1,5	0,2
1926/27.	68,6	0,6	4,9	22,4	1,9	1,5	0,3

Seminarja nauczycielskie. Istnieje 10 seminarjów nauczycielskich /5 rządowych/ do seminarjów rządowych uczęszcza 84 uczniów: 426 chł. i 416 dz., do seminarjów prywatnych zaś - 593 ucz.: 266 chł. i 327 dz. Ogółem uczę się w seminarjach 1435 uczniów: 692 chł. i 743 dz., Litwinów - 1367, Żydów - 28, Niemców - 12, Łotyszów - 2, Rosjan - 6. -

Kursy nauczycielskie. Jest ich 17 /w tem 8 rządowych/ z tego: 2 - żydowskie i 1 polskie. Na kursa uczęszcza ogółem 714 osób /365 mężcz. i 349 kob./ W tem: 612 Litwinów i 83 Żydów 17 Polaków, 2 Niemców. -

W nauczycielskich szkołach przygotowawczych pobiera ogółem naukę 2,149 osób /1,057 mężcz. i 1,092 kob./ z tego: 93% Litwinów, 5,2% Żydów, 0,6% Niemców, 0,1% Łotyszów i 0,3% Rosjan. -

Pozatem przy poniewieskiem seminarjum nauczycielskiem czynną jest jeszcze niższa szkoła zajęć praktycznych, do której uczęszcza 108 uczniów /44 chł. i 64 dz./, Niemal wszyscy są narodowości litewskiej. -

zakładowe, strasznie: ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

... 44 ... 14 ... 104 ...

"Lietuva" w sprawie nadprodukcji inteligencji na Litwie. -

"Lietuva" N. 286 /zeszkoroczny numer/. Artyku: p. t.: "Jeszcze w sprawie niebezpieczeństwa inteligenckiego proletariatu", Streszczenie:

W czasach niewoli pożądanym był każdy "idący w lud" inteligent, którego celem było "niesienie oświaty kaganica". - Dziś sytuacja się zmieniła. Dziś kraj z trwogą myśli co począć z tymi trzema tysiącami studentów, z tymi legjonami abiturjentów i t. d. Litwa stoi w obliczu niebezpieczeństwa proletariatu inteligenckiego. Narazie radzi sobie państwo w ten sposób, że usuwa dawnych urzędników, powołując na ich stanowiska nowych inteligentów, którzy mają być bardziej od dawnych urzędników kompetentni. System taki atoli wnosi wśród urzędników demoralizację i anarchję. Cóż bowiem począć z kolei z usuniętymi? Tak czy inaczej, mnoży się armia inteligentnego proletariatu.

Polityka w kościele. -

Artykuł "Lietuvy" N. 284 przed przewrotem. - Streszczenie. -

Od chwili, gdy duchowieństwo katolickie na Litwie zorganizowało się w partje chrześcijańskiej demokracji zaczęło odegrać nie małą rolę w życiu politycznym, nie ustają skargi wiernych na politykowanie księży w kościele.

Dom Boży na Litwie stał się istotnie miejscem meetyn-gów. Nie tylko głosi się tu z ambony słowo Boże, ale przeprowadza się rozrachunki z wrogami politycznymi. Na kazaniach narzuca się partjom postępowym nieudolność, wyklina się wybitniejszych jej działaczy, grozi się karą wieczną tym, którzy utrzymują z nimi stosunki. Co gorsza, wykorzystując tak otwarcie dla celów politycznych uczucia religijne wieśniaka, księży przyzwyczajeni do walki partyjnej często posiłkują się demagogją, kłamstwem i oszczerstwem. Jakże reaguje wieś litewska na to politykowanie księży litewskich w kościele?

Na to najlepszą odpowiedź dały wybory do trzeciego sejmku. W agitacyjnym przedwyborczym okresie, rzecz można, były wykorzystane wszystkie środki, był w życiu politycznym Litwy utrzy-mać dotychczasowe status quo. I jeszcze, zdaje się, nigdy tak mocno czujnie kościół nie uczestniczył w walce przedwyborczej, jak ostatniej wiosny. Do walki tej byli wciągnięci nie tylko zwykli księży, lecz nawet biskupi. List pasterski biskupów litewskich odczytany, w dn. 2 maja we wszystkich kościołach Litwy, list, nakła-niający wiernych do głosowania "tylko na wyraźnych katolików" jest pod tym względem niepośledniej wartości dokumentem histo-rycznym, wykazującym, że w pierwszych latach niepodległego ży-cia Litwy bardzo i bardzo można było wątpić w istnienie zmysłu państwowości we wsi litewskiej. -

Ale wybory do trzeciego sejmku bodaj, że będą tą chwila przełomowa, od której wieś litewska nie podda się już więcej pieczy rozpolitykowanego kleru. Nawet z zakątków, dokąd oświata z minimalnym dosięgła stopnia, dochodzą dziś głosy, surowo potę-piające wtrącanie się kościoła do polityki. Zdarza się, że wier-ni demonstracyjnie opuszczają kościół, gdy tylko ksiądz kaza-nie księdza przeistacza się w agitacyjne przemówienie polityczne. Gdzie indziej znowu notowano wypadki tego rodzaju, że w kościele wszczynał się hałas, tupanie nogami i t. p.

Znane są wreszcie wypadki protestów przeciwko zarządze-niom biskupim, dotyczącym przeniesienia księdza do innej parafji za obojętność w traktowaniu spraw politycznych. /Parafja Pagra-mańska /Pagramančiai/ - ks. Sonda. -

Niema potrzeby zdaje się wyjaśniać, jak tego rodzaju protesty wiernych mogą się odbić na administracji kościelnej. Lecz za tego rodzaju objawy trzeba winić właśnie duchowieństwo. Trudno się spodziewać, że takie objawy będą się stawały coraz częstsze. -

Odkąd blok chrześcijańskiej demokracji przegrał swą sprawę podczas wyborów, księża nie chcą przewznieść istniejącego stanu rzeczy i po przez kościół prowadzą usilną agitację przeciwko obecnemu rządowi. Odwiedzający Litwę goście zagraniczni dziwią się, że na Litwie duchowieństwo ma taką swobodę w ganieniu i wymyślaniu na rząd. W innych krajach za taką agitację pociągają się do odpowiedzialności bez względu na to, czy ją prowadzi duchowny, czy też zwykły obywatel.

Zjazd partji ludowców, który się odbył w Kownie w dn. 6 - 8 grudnia ub. r., uchwalił między innymi domagać się od rządu, by poczynione zostały kroki w celu wstrzymania agitacji w kościele. -

Posiedzenie Sejmu z dn. 30 grudnia 1926 r. o k. u. -

"Dzień Kowieński". N. 1 z 1/I. 1927 r. -

Pierwsze po 10-dniowej przerwie posiedzenie Sejmu ściera do sali obrad znaczną liczbę publiczności, wśród której przeważają wojskowi. W gronie ich widzimy między innymi gen. Nagewiczusa i maj. Plechawiczusa. Obecni są również przedstawiciele świata politycznego: gubernator kraju kłajpedzkiego p. Załkaskas, b. Kontroler Państwa p. Maszotas, i inni. W loży dyplomatycznej zasiadają posłowie: łotewski p. Bałodis i estoński p. Oiderman w rządowej zaś wszyscy prawie członkowie gabinetu ministrów oraz Szef Sztabu Generalnego pułk. Daukantas. Posłowie stawiają się również prawie in corpore. Z frakcji polskiej brakuje tylko jednego, z frakcji żydowskiej - jednego, z kłajpedzko-niemieckiej dwóch, z socjaldemokratycznej - jednego, z ludowej czterech posłów. -

Otwierając około godz. 5 min. 30 posiedzenie Marszałek Stulginskis komunikuje, że porządek dzienny zostaje uzupełniony przez dodanie dwóch punktów preliminarza budżetowego na r. 1927 i budżetu dodatkowego na r. 1926, poczem sekretarz Masilunas odczytuje nadesłane do Prezydium projekty ustaw. -

W dalszym ciągu marszałek Stulginskis podaje do wiadomości, że w miejsce Prezydenta Państwa p. A. Smetony, który złożył mandat poselski, w skład sejmu wchodzi p. Konstanty Szakienis /inżynier, między in. przetłumaczyl na język litewski "Pana Tadeusza" Mickiewicza/. Nowy poseł składa przed kanonikiem Tumasem przysięgę. -

W sprawie utworzenia komisji, która widnieje na pierwszym punkcie porządku dziennego, wpływa i zostaje bez dyskusji przyjęty wniosek, głoszący, że komisje pozostają te same, co podczas sesji ubiegłej i skład ich nie ulega zmianie. -

Frakcja chrz. dem. odwołuje z komisji finansowo-budżetowej pos. Karwialisa, delegując na jego miejsce pos. Szmulksztisa.

Przed przystąpieniem do drugiego punktu porządku dziennego posłowie P a j a u i s /lud./ i B i e l i n i s /s.d./ zabierają głos w sprawie rozminięcia się ze statutem, zakładając protest przeciwko niedzielnemu nieudzieleniu przez Marszałka głosu przedstawicielom ich frakcji dla wystąpienia z nadzwyczajnym oświadczeniem. -

Statut przewiduje, że kwestja udzielenia w takim wypadku głosu zależy od uznania Marszałka Sejmu. Następuje drugi punkt porządku dziennego rozważania budżetu na r. 1927. - Miejsce referenta zajmuje pos. S t e p o n a w i c z u s /ch.d./ -

Natychmiast po wejściu pos. Steponawicza na trybunę zabiera głos pos. T o l u s z y s, oświadczając w imieniu frakcji ludowców, iż nie uważa ona za możliwe rozważanie budżetu przed przyjęciem deklaracji nowego rządu i proponuje odroczenie tej sprawy. -

Przeciwko wnioskowi ludowców występuje pos. B i s - t r a s /ch.d./. Przyjęcie tego wniosku jest niemożliwe, zdaniem mówcy, nawet ze względów formalnych, gdyż budżet wszedł już pod obrady, gdy referent zajął swoje miejsce. -

W tym celu należy przede wszystkim...

W tym celu należy przede wszystkim...

W tym celu należy przede wszystkim...

W tym celu należy przede wszystkim...

W tym celu należy przede wszystkim...

W tym celu należy przede wszystkim...

Marszałek S t u l g i n s k i s zarządza głosowa-
nie nad wnioskiem ludowców.-

Za wnioskiem głosuje 32 /soc. dem. i lud./, Przeciwno -
32 /chrz. dem. zw. gosp. fed. pracy nar. part. gosp. oraz pos. Robinson
z fr. zvd./ Polacy, Niemcy i pos. Garfunkel /fr. zvd./ od głosowa-
nia się powstrzymują. Wniosek upada.

Wobec powstałych jednak wątpliwości co do ścisłości
podliczenia głosów zostaje zarządzone powtórne głosowanie, któ-
re daje wyniki: za - 32, przeciwko - 33, przv. powstrzymujących ~~nie~~
się, jak zresztą podczas całego posiedzenia, mniejszościach na-
rodowych.-

Po odrzuceniu ostatecznym wniosku ludowców Sejm ~~prze~~
przstępuje do dalszego ciągu, zapoczątkowanego na posiedzeniu
wieczornym z 16 grudnia przyjmowania w drugim czytaniu poszcze-
gólnych punktów preliminarza wydatków Ministerstwa Rolnictwa.-

Przy pierwszym z rozważanych obecnie punktów występuje
pos. K a j r v s /soc. dem./, który oświadcza, iż frakcja jego
uważa za potrzebne wypowiedzieć się co do wypadków, jakie miały
ostatnio miejsce w kraju. Ponieważ pos. Kajrys kontynuuje swe ~~prze~~
przemówienie, nie zwracając uwagi na przestrogi Marszałka, któ-
ry prosi mówcę o nieodbieganie od tematu - preliminarza Mini-
sterstwa Rolnictwa, Marszałek pozbawia go głosu.-

Po opuszczeniu trybuny przez pos. Kajrysa zajmują ją
kolejnie prawie wszyscy inni posłowie socjaldemokratyczni, któ-
rzy odczytują w dalszym ciągu, każdy po parę zaledwie zdań, oświad-
czenie swej frakcji. Pojawienie się z kolei po 10 innych mów-
cach pos. Markialisa wywołuje hałas na ławach chrz. dem. skutkiem
czego prezydent zarządza krótką przerwę, po której zabiera głos
jeszcze trzech posłów socjaldemokratycznych, którzy kończą od-
czytywanie oświadczenia. W dalszym ciągu rozważanie prelimina-
rza M-stwa Rolnictwa odbywa się już spokojnie.

W dyskusji ogólnej nad preliminarzem wydatków Mini-
sterstwa Oświaty zabiera głos tylko pos. K w i e s k a /lud./
preliminarze zaś wydatków Ministerstw Sprawiedliwości i Komu-
nikacji zostają przyjęte wraz z poprawkami gabinetu ministrów
bez dyskusji, która się wywiązuje dopiero przy preliminarzu
wydatków Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Pos. D a j l i d e /lud./ uważa, że przewrót, a szczegó-
lnie rozstrzelanie komunistów, zrobił w ZSSR złe wrażenie /głosy
z ław chrz. dem.: "Dzięki Bogu" / co wpłynie niewątpliwie na po-
gorszenie stosunków naszych z Sowietami. Poza to mówcy nie tra-
fia do przekonania oświadczenie p. Woldemarasa przedstawicielem
prasv, dotyczące stosunków Litwy z państwami bałtyckimi.-

Z repliką przeciwko oświadczeniu przedstawiciela ludow-
ców wstępnie wicemarszałek pos. A m b r o z a j t i s /fed.
pr./ Z trybuny sejmowej zażądano, by polityka wewnętrzna kraju
była podporządkowana życzeniom innych państw. Jest to niemożli-
we. Należy dążyć do ustalenia dobrych stosunków ze wszystkimi
sasiadami, ale nigdy nie można pozwolić, by ktokolwiek się mieszał
do naszych spraw wewnętrznych. Rząd winien możliwie prędko
zaprotestować oficjalnie przeciwko wystąpieniom urzędówki so-
wieckiej w sprawie wypadków w Litwie. Polityka zaś wewnętrzna,
kulturalna i gospodarcza, powinna opierać się na żądaniu narodu
i być wręcz przeciwna polityce wewnętrznej Sowietów.-

Pos. P a j a u i s /lud./ sądzi, że niema obecnie ani
jednego państwa, któreby się mogło nie liczyć z opinią innych.
Uważa on, że litewska polityka zagraniczna idzie w kierunku po-
pieranym przez chrz. dem., kierunek zaś narodowców, który był
zdrowy, zdaniem mówcy, zaczyna bankrutować.-

Premjer i minister spraw zagranicznych pos. W o l d e-
m a r a s /nar./ jest zdziwiony, że ludowcy przed czasem, bo
przed odczytaniem deklaracji Gabinetu zgóry już krwtykują po-
litykę nowego rządu. Sposobność do tego będzie podczas dyskusji
nad deklaracją, co już wkrótce nastąpi. Obecnie zaś, gdy się roz-
waża kwestie technicznej organizacji Ministerstwa, nie czas mó-
wić o kierunku polityki. Poza to ludowcy usiłują rozstrzelanie
komunistów traktować jako zabójstwo polityczne. Przeciwnie takie-
mu staraniu sprawy należą stanowczo zaprotestować. Komuniści zo-
stali straceni na mocy wyroku sądowego, zgodnie z istniejącymi
ustawami.-

Pos. K a j r y s /s.d./ proponuje poselstwo w Waszyngtonie przekształcić na konsulat generalny, przedstawicielstwo zaś we Włoszech, Czechosłowacji, Szwajcarii znieść zupełnie.

Po przyjęciu preliminarzy wydatków Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwa Obrony Krajowej i Kontroli Państwa, które nie wywołują dyskusji, Sejm przystępuje do rozważania preliminarza wydatków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.-

Pos. P u r e n a s o w a /s.d./ doszukuje się, we wprowadzeniu stanu wojennego złamania Konstytucji. Ponadto wyowiada się ona przeciwko cenzurze i masowym aresztowaniom socjal-demokratów.

Premier pos. W o l d e m a r a s /nar./ zauważa, że zarzuty naruszenia Konstytucji padają dziś z ust tych, którzy odroczyli dyskusję nad Ministerstwem Spraw Wewnętrznych w tym tylko celu, aby odwlec konieczność wysłuchania prawdy o owej antykonstytucyjnej działalności. Rząd dąży do zaprowadzenia w kraju porządku i zapewnienia wolności wszystkim bez wyjątku obywatelom.

Pos. G i ż y Ń s k i /fr. polska/ odmalowuje ciężkie położenie mas pracujących, a szczególnie bezrobotnych, nawołując do zwiększenia pomocy na zapomogi dla bezrobotnych, kasv chorych i inne potrzeby ludu.-

Pos. P a j a u i s /lud./ uważa, że stan wojenny został wprowadzony wbrew przepisom Konstytucji. Dłużej zatrzymuje się mówca nad sprawą cenzury wojennej, cytując skreślone przez cenzora ustępy artykułów w pismach ludowców, zaznaczając, iż nikt z obecnych posłów, gdyby był cenzorem, ani by wysłał o ich skreśleniu.-

Resztę posiedzenia, które się przeciągnęło do godz. 2-ej w nocy wypełniła dyskusja nad preliminarzem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.-

Ostatecznie budżet na r. 1927 został przyjęty w drugim czytaniu.-

Podczas drugiego czytania preliminarza wydatków Ministerstwa Rolnictwa pos. B. L u t v k /fr. polska/ zaproponował asygnować 100.000 lit. na rzecz uregulowania zobowiązań państwa wobec właścicieli prywatnych za okres administrowania ich majątkami przez rząd oraz zwrócenia należności za sprzedany inwentarz żywy i martwy.

Ogólna suma takich zobowiązań wynosi około 300.000 lit., projekt zaś rządowy preliminarza nie przewidywał zupełnie sum na ten cel.-

Sejm wniosek pos. Lutvka przyjął.-

Posiedzenie Sejmu z dn. 30 grudnia.
Przyjęcie w trzecim czytaniu budżetu państwa na r. 1927.-

"Dzień Kowieński" Nr. 2.-

Na posiedzeniu Sejmu w piątek 31 grudnia został przyjęty w trzecim czytaniu preliminarz budżetowy na 1927 rok. Za przyjęciem głosowały frakcje: Związku gospodarzy, chrz. dem. federacji pracy, narodowców i partii pracv razem 35 głosów.- Przeciwko - ludowcy i socjaldemokraci, razem 31 głosów.- 10 obecnych na sali posłów mniejszości narodowych /Polacy, Żydzi i Niemcy/ powstrzymali się od głosowania.

W sprawie motywów głosowania ze strony frakcji mniejszościowych wystąpili pos. Budzviński, Robinzon, i Kinder. Oświadczyli oni, że frakcje ich powstrzymują się od głosowania nie dlatego, iż są przeciwko zgłoszonemu budżetowi, lecz dlatego, że nie słyszały jeszcze deklaracji gabinetowej stosunku nowego rządu do mniejszości.-

X. KRONIKA. a/Zagraniczna.-

Sowiecka "Prawda" o przygotowaniach do przewrotu komunistycznego w Litwie. - "Prawda" podkreślając w artykule naczelnym całkowitą nieдорęczność pogłosek o przygotowaniach do przewrotu komunistycznego w Litwie, zauważa, iż te pogłoski potrzebne są rządowi faszystowskiemu dla ukrycia faktu jego kapitulacji wobec chrz. dem., którzy stanowią ajencję polską w Litwie, i faktycznie kierują obecną polityką litewską. Zatem rządowi litewskiemu chodzi również o ukrycie ostatecznych dróg przewrotu, które prowadzą do Londynu. -

Protestacyjne wiece w Sowieciech przeciwko straceniu komunistów. - W Moskwie, Piotrogodzie, Charkowie i innych miastach odbyły się wiece na znak protestu przeciwko rozstrzelaniu 4 litewskich komunistów. -

Demonstracje komunistów przed konsulatami litewskimi w Niemczech. - Pisma podają, iż w tych dniach przyszło do demonstracji komunistów niemieckich przed gmachem poselstwa litewskiego w Berlinie. Tłum, złożony z kilkuset osób, przedefilował przed poselstwem ze sztandarami i okrzykami: "Niech żyje Moskwa", "Przez z faszystami litewskimi". Podobna demonstracja miała miejsce również przed konsulatem litewskim w Dreźnie. Bicia szyb, ani wogóle żadnych ekscesów, jak o tem obiegaly pogłoski, nie było ani w jednym, ani w drugim wypadku. -

Dalsze protesty sowieckie przeciwko straceniu komunistów litewskich. - W gmachu rady związków robotniczych odbył się tłumny wiec z powodu wypadków w Litwie. Po wysłuchaniu sprawozdania członka partji litewskiej komunistycznej, Angeretisa o przewrocie faszystowskim w Litwie zebranie przyjęło rezolucję, protestującą przeciwko straceniu czterech komunistów w Kownie i nowej prowokacji, jaką szwykują faszystwi litewscy. -

Litewsko-sowieckie rokowania zostaną wznowione w Kownie. - Ze źródeł pewnych dochodzą wiadomości, iż pogłoski, jakie rozpowszechniano ostatnio co do sowiecko-litewskich rokowań gospodarczych, iż mają one ulec przerwaniu, pozbawione są wszelkiej podstawy. Rokowania zostaną w końcu stycznia, lub początku lutego znów podjęte. Możliwym jest, iż będą się one odbywały w Kownie. -

Nota rządu niemieckiego do Litwy. - "Lietuvos Zinios" podaje, iż rząd niemiecki złożył nowemu rządowi litewskiemu ostrą notę w sprawie przekroczenia Konwencji Klaipiedzkiej. -

Unja celna między Litwą a Niemcami. - W ostatnich dniach przybył do Kowna przedstawiciel litewski w Berlinie Sidzikauskas, który prowadzi rokowania z Niemcami w sprawie zawarcia traktatu handlowego. Podobno, iż planowany traktat zawiera punkt, przewidujący wprowadzenie unji celnej między Litwą a Niemcami. Poza tem jakoby prowadzone są rokowania co do pożyczki niemieckiej dla Litwy. -

Delegacja handlowa z księciem hiszpańskim na czele. - "Idische Stimme" dowiaduje się, iż 15 stycznia przybwa do Kowna delegacja z zagranicy z księciem hiszpańskim na czele celem podjęcia rokowań z rządem co do wprowadzenia w Litwie monopolu tytoniowego. -

O traktat handlowy z Węgrami. - Ministerstwo spraw zagranicznych przygotowuje się do rozpoczęcia rokowań z Węgrami w celu zawarcia układu handlowego. Obecnie Ministerstwo gromadzi potrzebny w tym celu materiał. -/Lita/. -

XVII. 1. 1934, nr 1.

Wieloletnia "Praca" - to jest to, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości...

Pracownicy w tym czasie w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie...

Wieloletnia "Praca" - to jest to, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości...

Pracownicy w tym czasie w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie...

Wieloletnia "Praca" - to jest to, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości...

Pracownicy w tym czasie w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie...

Wieloletnia "Praca" - to jest to, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości...

Pracownicy w tym czasie w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie, w Warszawie...

Wieloletnia "Praca" - to jest to, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości, co było dla nas w przeszłości...

Litewska - finlandzka współpraca na polu kulturv rolniej. - Finlandzki związek centralny producentów rolnych wyraził życzenie, ażeby w przyszłym roku odwiedził Finlandję agronom litewski dla wygłoszenia odczytów o stanie rolnictwa w Litwie. Finlandzkie organizacje kultury rolniej wyraziły tem chęć bliższej współpracy i zaznajomienia się z podobnem ~~mi~~ organizacjami w Litwie. W r. b. finlandzkie organizacje rolnicze zaprosiły na uroczystość "święta rolniczego" najwybitniejszych litewskich działaczy na polu rolnictwa: dr. Zubowa, Kurkauska, Naswitisa i Pietrauskasa. W przyszłości zamierza się z inicjatywy finlandzkich agronomów założenie związku agronomów czterech państw bałtyckich /oprócz Polski/.

Prof. Woldemaras o reorganizacji aparatu Ministerstwa Spraw Zagranicznych. - Prezes ministrów i minister spraw zagranicznych prof. Woldemaras w wywiadzie z przedstawicielami prasy na zapytanie, jakiego jest zdania o obecnym aparacie Ministerstwa Spraw Zagranicznych odpowiedział, iż jest on całkiem niezdolny i obecnie prowadzone są prace przygotowawcze dla gruntownego zreorganizowania go. Przy reorganizacji szczególna uwaga będzie zwrócona na przedstawicielstwa zagraniczne wśród których pierwsze miejsce, pod tym względem zajmuje przedstawicielstwo w Ameryce. Konsulat ten wypadnie w miarę możności rozszerzyć. Również wypadnie zmienić obecnego przedstawiciela konsultu w Ameryce dr. Rabinowicza. Zamianowany przez b. rząd p. dr. Rabinowicz nie jest odpowiedni na to stanowisko nie tylko, iż nie posiada należytych kwalifikacyj, lecz jeszcze bardziej z tego powodu, iż zamianowanie jego, jako Żyda, wywołało wśród Litwinów amerykańskich wielkie niezadowolenie, ponieważ dzięki temu zamianowaniu poczuli się niejako dotknięci i wystawieni na pośmiewisko.

Konferencja dyplomatów litewskich W końcu stycznia ma się odbyć w Kownie konferencja dyplomatów litewskich zagranicą. Konferencja rozważy szereg spraw, dotyczących litewskiej polityki zagranicznej.

Zmiany na placówkach dyplomatycznych zagranicą. - Na miejsce usuniętego konsula litewskiego w Rydze p. Wizbarasa został zamianowany b. konsul litewski w Kopenhadze p. Gilis, który dnia 3 stycznia udał się do Rygi dla objęcia stanowiska. Co do konsula w Kopenhadze, ten jak wiadomo konsulat ten został skasowany. Na stanowisko konsula litewskiego w Królewcy opróżnione po odwołaniu p. Gabrása-Parszajtisa został zamianowany p. Kalwajtis.

Dyplomaci państw zagranicznych u Prezydenta Republiki w dzień Nowego Roku. - Dziekan zagranicznego ciała dyplomatycznego w Litwie lotewski minister pełnomocny p. A. Bałodis, składając 1 stycznia Prezydentowi Republiki p. A. Smetonie życzenia w imieniu ciała dyplomatycznego i konsularnego, wygłosił następujące przemówienie: "Panie Prezydencie, Mam zaszczyt przedstawić Panu ciało dyplomatyczne, jak również obecnych tutaj konsulów i prosić w ich imieniu, by raczyli przyjąć serdeczne życzenia z okazji Nowego Roku. Dziś w wielkiej księdze naszej historii odwraca się nowa karta - karta 1927 - ma bezwzruszenia w r. 1927 narody, jak i każda poszczególna jednostka wraz ze swym dziedzictwem z lat ubiegłych będą pokładały wszelkie wysiłki w celu wzbogacenia swych duchowych i materialnych zasobów. Dążenia te są wykonalne dopiero wówczas, gdy wewnątrz każdego kraju panuje porządek i spokój. Z drugiej strony jednym z najważniejszych czynników porządku w naszym okresie jest stabilizacja życia ekonomicznego drogą bezustannej i systematycznej pracy. Jesteśmy przekonani, iż długoletnie doświadczenie Jego Ekscelencji w dziedzinie spraw państwowych daje rękojmię, iż potrafi Pan, przyzwycznić się do wzmożenia spokojnego wysiłku i pracowitości narodu litewskiego oraz iść wspólnie z jego zdrowymi i pokojowymi dążeniami. Niech Panu będzie danem przyzwycznić się do narodowego, ekonomicznego i kulturalnego podniesienia Waszego wolnego kraju. Czuję się szczęśliwym, iż mogę przy tej okazji wyrazić Jego Ekscelencji nasze najlepsze życzenia rozkwitu Republice Litewskiej, szczęścia i zdrowia Jego Ekscelencji oraz członkom jego rodziny, jak również życzenia pomysłowości organom rządowym w ich działalności. Prezydent Republiki odpowiedział p. Bałodisowi słowami następujących:

W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...

Prof. W. J. ...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...

Konferencja...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...

Dyplomacja...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...
W tym celu... w tym celu... w tym celu...

"Panie Dziekanie, Panowie! Bardzo mi miło poznać Panów oraz przysiąc od nich serdeczne życzenia z okazji rozpoczynającego się 1927 r. Naród litewski dąży jedynie do wewnętrznego i zewnętrznego pokoju, ponieważ rozkwit i dobrobyt narodów może być zapewniony jedynie, jak to słusznie Pan zauważył, pracą wykonywaną w spokoju i porządku. Lecz aby pokój mógł zapanować, należy oprzeć wzajemne stosunki narodów, klas i jednostek na podstawie sprawiedliwości. Najlepsze chęci upadają tam, gdzie brakuje sprawiedliwości. W końcu ubiegłego roku wi dzieliśmy pierwszy krok wielkich mocarstw ku porozumieniu. Jest to bardzo potrzebne całej ludzkości. Małe narody, jak np. nasz naród, pragną gorąco, aby wszystkie narody do tego dążyły. Pańskie pochlebne słowa o moim doświadczeniu w dziedzinie interesów państwowych, któreby mi pomogły do prowadzenia narodu litewskiego drogą pokoju, wskazują mi, iż patrzymy wszyscy jednakowo na cele, do których należy dążyć. - Dziękuję Panom za życzenia złożone dla dobra naszej republiki oraz jej rządu. Ze swej strony wyrażam najserdeczniejsze życzenie szczęścia wszystkim narodom, które tutaj tak chlubnie Panowie reprezentują, ich szefom oraz zebranemu dokoła mnie ciału dyplomatycznemu i konsularnemu. -

Na przyjęciu noworocznym u Prezydenta Republiki, któremu złożono życzenia ciała dyplomatyczne, poseł ZSSR p. Aleksandrowskij nie był obecny. -

P o b y t p. N a f f a h l a w K o w n i e . - 8 1 9 stycznia w Kownie bawił znany finansista krajpedzki Naftahl. Został on przyjęty przez Premiera prof. Woldemarasa. -

W k o ł a c h d y p l o m a t y c z n y c h . - Konsul holenderski p. Schim yan de Loeff powrócił z Holandji i przystąpił do pełnienia obowiązków.

Dotychczasowy francuski minister-rezydent w Litwie p. Puaux został podniesiony do stopnia ministra pełnomocnego. Minister przyjeżdża w tych dniach z Paryża do Kowna. -

W sobotę 8 b.m. przyjechał z Anglii do Kowna nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister dla Litwy J. Ch. Vaghan. /Elta. -/

b/Kronika polityczna. -

P r e m j e r W o l d e m a r a s o a k t u a l n y c h z a g a d n i e n i a c h p o l i t y c z n y c h . - Współpracownik "Idische Stimme" odbył wywiad z Premierem prof. Woldemaradem w sprawie aktualnych kwestji politycznych: Projekty wprowadzenia zmian w Konstytucji, o których prasa pisała, Premier otrzymywał i nadal otrzymuje. Autorami projektów są zarówno organizacje, jak i osoby prywatne. W celu informacji odesłano je do wszystkich frakcyj sejmowych oprócz mniejszościowych. Teostatnie nie powiadomiono wobec tego iż przedstawiciele ich rozjechali się. Gdy powrócą do Kowna nieomieszkają się ich poinformować. Co do istoty samych zmian, to pogłoski, jakie rozpowszechniano w mieście, iż prezydent będzie stały, nie mają żadnej podstawy. Nikt dotychczas się nie powiedział w tym sensie. Proponowano jedynie ażeby wybory prezydenta odbywały się na Litwie podobnie jak odbywają się one w Finlandji, Niemczech i in-krajach, t. zn. aby prezydenta obierał nie parlament, a cały naród. Naogół rozmowy o konkretnych krokach w tym kierunku są przedwczesne. Naprzód kwestję rozważą poszczególne komisje sejmowe, zatem konwent sejmorów, a potem dopiero można będzie mówić o niej. - Zapytany przez współpracownika pisma żydowskiego co do deklaracji rządowej Premier odpowiedział, iż wystąpi z nią na najbliższem posiedzeniu sejmowe. Data tego posiedzenia jeszcze nie ustalona, ale w każdym razie odbędzie się ono w miesiącu bieżącym. Czy deklaracja będzie dotyczyła również kwestji mniejszościowych? - Zapytany w tym względzie Premier odpowiedział: Jak wiadomo, jestem zdania, iż problem mniejszościowy należy uregulować na drodze ustawodawczej. O odnośnych ustawach nie narazie powiedzieć nie mogę, albowiem w tym względzie wypada mi rozmówić się z samymi mniejszościami. Co do zmian w składzie rządu Premier oświadczył, iż kwestja ta narazie jest nieaktualna. Aktualności nabierze ona wówczas, gdy zostanie dokonane zamierzone skasowanie niektórych ministerstw. -

P r o f . W o l d e m a r a s o r o z s z e r z e n i u k o a l i c j i . - Prezes ministrów i minister spraw zagranicznych prof. Woldemaras w wywiadzie z przedstawicielami prasy oświadczył

między innymi: Komitet Partji Gospodarzy zaaprobował na swem posiedzeniu 4 stycznia działalność swych posłów oraz zajęte przez nich stanowisko podczas wypadków 17 grudnia. - Zaaprobowane zostało również wejście członków partji do obecnego rządu. - Na tem posiedzeniu komitet partji Gospodarzy uchwalił również na przyszłość dążyć do rozszerzenia koalicji w kierunku lewicowym aż do ludowców włącznie. Fakt ten jednak nie zmienił bynajmniej stanowiska poważnej i solidarnej pracy w rządzie. -

Szczegóły sprawy 6 komunistów w wojennym sądzie doraźnym. - W ~~niek~~ piątek, w Wigilię Świąt Bożego Narodzenia, o godz. 10 i pół rano w 2 pułku piechoty W. Ks. Olgierda odbyła się sesja wojennegosądu doraźnego, przed którym stanęło 6 aresztowanych podczas przewrotu 17 grudnia przywódców komunistów litewskich: Karol Pożęła, Józef Grejfenberger, Kaźmierz Giedrys, Rafał Czornyj Czarny, Fajwusz Abramowicz i Hipolit Szeluga. Wszyscy oni byli oskarżeni na podstawie § 14 ustawy o wchodzeniu sędziom doraźnym oraz § 14 p. 1 i 2 nadzwyczajnych ustaw o ochronie kraju, t. j. o przeciwpolską agitację komunistyczną, na korzyść wrogów kraju, o przygotowanie czynnego wystąpienia dla obalenia istniejącego ustroju, o przygotowanie zbrojnego powstania i t. d.

Po odczytaniu aktu oskarżenia, oskarżeni otrzymali prawo głosu. W swych przemówieniach żaden z nich do winy się nie przyznał. W dalszym ciągu rozprawy sądowej po przejrzaniu materiału obciążającego, wysłuchaniu 11 świadków i ostatnich słowach oskarżonych, którzy prosili o uniewinnienie, sąd wydał znany już wyrok, na mocy którego Pożęła, Grejfenberger, Giedrys i Czarny zostali skazani na karę śmierci, Abramowicz zaś i Szeluga - na ciężkie więzienie. Wyrok Sądu został wykonany 27 grudnia o godz. 5 rano. Wszyscy czterej skazańcy zostali rozstrzelani. Sesja sądu doraźnego trwała od godz. 10 i pół rano do 5 wiecz. -

Ilość aresztowanych. - Jak się dowiaduje "Id. Stämme" z policji politycznej, w całej Litwie zaaresztowano przeszło 200 osób za działalność komunistyczną. Większość aresztowanych stanowią chłopcy i robotnicy, Żydów wśród nich niewielu. U niektórych z aresztowanych znaleziono korespondencję z litewską sekcją międzynarodówki komunistycznej w Moskwie i inne inkriminujące dokumenty. Część aresztowanych oddano do dyspozycji władzy ~~wojskowej~~ wojskowej. Zostaną oni wysłani do obozów koncentracyjnych na cały czas trwania stanu wyjątkowego. Pozostali zostaną oddani do dyspozycji sądu wojennego.

Policja polityczna donosi, iż w Możejkach oddano do dyspozycji ~~sądu~~ sądu doraźnego członka tamtejszego komitetu seccjal-demokratów, Skupasa, za agitację przeciwko istniejącemu porządkowi.

Przednicy policji politycznej zaaresztowali w Poniewieżu, znanego działacza robotniczego dr. Domaszewicza i dwóch jego synów studentów Uniwersytetu w Kownie.

W nocy z dn. 2 na 3 stycznia urzędnicy ~~policji~~ policji politycznej dokonali rewizji w mieszkaniu trzech radnych frakcji robotniczej Zarządu Miejskiego, Darwida, Szlejisza i Sziniskiego, po czem wszystkich trzech zaaresztowali. Zaaresztowani radni oskarżeni są o działalność przeciwpolską. Ze źródeł prywatnych podają, iż motywem aresztu jest protest przeciwko straceniu 4 komunistów, z jaki wystąpili aresztowani radcy w Radzie Miejskiej.

"Dzień Kowieński" podaje: W związku z ostatnimi aresztami w Kownie liczba więźniów w więzieniu kowieńskim znacznie wzrosła. Ogółem znajduje się obecnie w więzieniu około 1000 więźniów.

Obóz koncentracyjny w Worniacach. - W związku z rozstrzelaniem 4 komunistów różne nieodpowiedzialne czynniki szerzą pogłoski, iż doraźnemu sądowi wojennemu ma być oddany jeszcze cały szereg komunistów. Wojenna komendantura m. Kowna podaje do wiadomości, iż pogłoski te są bezpodstawne i, że tymczasem ani jednej osoby nie oddano doraźnemu sądowi wojennemu. Policja polityczna prowadzi obecnie dochodzenie względem wybitniejszych komunistów, którzy według posiadanych materiałów, przygotowali w Litwie zbrojne powstanie komunistyczne. Jeżeli dochodzenie wykaże

W dniu 14 października 1956 r. odbyła się konferencja...

Wobec tego, w celu wyeliminowania...

Wobec powyższego, w sprawie...

Wobec tego, w sprawie...

Wobec powyższego, w sprawie...

Wobec tego, w sprawie...

Wobec powyższego, w sprawie...

dostateczne dowody ich winy, być może, okaże się potrzeba przekazania ich sądowi wojennemu.

W celu izolowania od społeczeństwa niebezpiecznych dla porządku publicznego komunistów, zostaje utworzony obóz koncentracyjny w Warniach. W obozie koncentracyjnym mają być internowane przez pewien czas osoby niebezpieczne dla porządku państwowego i publicznego. Dotychczas uchwalono wysłać 9 osób.

Demonstracyjne wybranie b. ministrów do zarządu Zjazdu ochotników. Dnia 2 b.m. odbył się w Kownie zjazd byłych ochotników powiatu Kowieńskiego. Według "Liet. Zinios", zjazd ten wybrał na członka honorowego b. Prezydenta Państwa Griniusą, Dr. Szlupasa, Majronisą oraz wszystkich byłych ministrów w gabinecie Sleżewiczusa.

Komunikat "Elty" o zbrojnym oporze w Taurogach. - Policja polityczna donosi, iż w Taurogach aresztowano cały szereg osób za organizowanie zbrojnego oporu przeciwko nowym władzom. Sledztwo w toku.

Polityczna uchwała kłajpedzkiego oddziału Litaušiniŋkŋw. Zarząd kłajpedzkiego oddziału związku narodowców na posiedzeniu 22 grudnia, po rozważeniu obecnej sytuacji politycznej, przjął uchwałę, w której między innymi powiedziano:

Przewrót wojskowy, dokonany 17 grudnia jest wynikiem ostrej walki partyjnej między prawicowymi chrześcijańskimi partjami a lewicowym blokiem socjalistycznym. Podobne przewroty, o ileby się powtórzyły w przyszłości, mogłyby doprowadzić do utraty niepodległości Litwy. To też obecny rząd narodowy, powołany do uratowania Litwy od grożącej zguby, powinien: a/ dołożyć wszelkich wysiłków, by przyciągnąć do pracy jak partje lewicowe, tak również partje ludowców; b/ strzec się, by chrześcijańscy demokraci nie wykorzystali przewrotu dla celów swej partji, by pod flagą narodowców nie obsadzili wszystkich miejsc swymi ludźmi; c/ wszystkich urzędników, sumiennie pełniących swe obowiązki, pozostawić na swych stanowiskach; d/ uchronić, o ile możliwości, wojsko od partyjności; e/ rozwiązać sprawy ograniczyć odpowiednią ustawą, która ma zastąpić cenzurę; f/ wprowadzić narodowy, mocny i obdarzony powagą ustroj; g/ utrzymywać ścisły kontakt ze związkiem narodowców i w tym kierunku zwołać w najbliższej przyszłości zjazd oddziałów.

Polityczna uchwała "Ukininku partja". - "Liet. Zinios" dowiadują się, że chrześcijańscy demokraci zamierzają wprowadzić poważne zmiany w programie swej partji. Sprawa rewizji programu będzie rozważana na dorocznej konferencji partji. Wśród chrz. dem. jest wielu zwolenników zmiany zapatrwaniania partji na parlamentaryzm. Program celny partji również ma ulec zrewidowaniu, ponieważ życie podobno wykazuje, iż chrz. demokraci w tej dziedzinie popełnili pewne błędy. Celem rewizji programu partji jest zbliżenie go do programu narodowców, by w ten sposób doprowadzić do zbliżenia tych dwóch pokrewnych kierunków katolickich. W ten sposób się zmierza do całkowitego zlikwidowania narodowców, jako samodzielnego kierunku politycznego.

Skasowanie Departamentu Skarbu. - Donoszą z Ministerstwa Skarbu, iż od początku r.b. zostaje zreorganizowany Departament Skarbu. Czynności Departamentu zostaną podzielone pomiędzy Bankiem Litewskim, Skarbem Państwa oraz kontrolą państwową. Funkcjonariusze Dep-tu zostaną przeniesieni do tych urzędów, które przejmą obowiązki Dep-tu. Kilku funkcjonariuszy zostanie przeniesionych do Dep-tu Podatkowego. W związku z tą reorganizacją niektórzy urzędnicy zostaną zwolnieni. Przy zwalnianiu Ministerstwo będzie brało pod rozwagę ich materialne położenie. Zwalniani będą tylko ci, których położenie materialne nie jest krytyczne i którzy oprócz posady rządowej mają inne środki utrzymania.

Zmiany na stanowiskach. B. Naczelnik policji kolejowej W. Grycius został mianowany naczelnikiem policji kolejowej okręgu kowieńskiego. Od Nowego Roku A. Pimpe został usunięty ze stanowiska inspektora policji, a mianowany jej referentem.

Od dn. 31 b. m. naczelnik wyższej szkoły policyjnego W. Janowski uzyskuje nominację na stanowiska naczelnika policji kowieńskiej.

Dyrektor departamentu Handlu i Przemysłu O. Baldamus na skutek jego własnej prośby został przeniesiony 1 stycznia r. b. na poprzednie stanowisko głównego kontrolera. Obecnie został on zamianowany pełniącym obowiązki naczelnika kowieńskiej komory celnej.

Główny Kontroler Departamentu Handlu J. Norkajtis został 1 stycznia r. b. zamianowany na stanowisko Dyrektora tegoż Departamentu.

Nieprzjęcie przez Griniusą za ofiarowaną emeryturę. "Lietuvos Zinios" podają, że Gabinet Ministrów zaofiarował Dr. K. Griniusowi emeryturę w wysokości 600 lit. miesięcznie. Dr. Grinius podziękował za emeryturę, lecz jej nie przjął.

c/ Kronika prasowa.

Statystyka prasy na Litwie. Według zebranych wiadomości w Litwie w r. 1926 ~~wychodziło~~ wychodziło w języku litewskim lub innych 110 periodycznych i nieperiodycznych pism oraz tygodników.

Dzienników wychodziło w języku litewskim - 3, rosyjskim - 2, żydowskim - 1, polskim - 1 i niemieckim - 4, ogółem 11; pism wychodzących 3 razy tygodniowo: w języku litewskim - 2, tygodników: w jez. litewskim - 25, żydowskim - 7, polskim - 3 i niemieckim 1; dwutygodników: w jez. litewskim - 10, białoruskim - 1; miesięczników: w jez. litewskim - 25, i jeden w jez. esperanto; dwumiesięczników: w jez. litewskim - 4; nieperiodycznych pism: w jez. litewskim - 10 i w białoruskim - 1.

Według miejsc wydania pisma wychodzą: w Kownie - 84, Kłajpedzie - 5, Szawlach - 3, Poniewieżu - 4, Birżach - 3, Telszach - 2, Taurogach - 1, Marjampolu - 2, Jurborku - 1, Jeziorosach - 1 i Szyłucie 1.

Trzy czwarte wszystkich pism mają charakter politycznych i są wydawane przez organizacje polityczne lub przez poszczególne osoby.

"Lietuvis" jako dziennik. Od Nowego roku dotychczasowe pismo tygodniowe narodowców, organ pp. Smirtony i Waldemarasa "Lietuvis" wychodzi codziennie. Redaktorem jego został p. L. Nurejka.

d/ Kronika kłajpedzka.

W sprawie zamierzanego w y d a l e - n i a redaktorów kłajpedzkich. /Komunikat "Elty". Prasa zagraniczna podaje wiadomości o rzekomej wysłaniu z Kraju Kłajpedzkiego redaktorów pism niemieckich. Niemiecki związek pracy narodowej miał nawet oficjalnie protestować przeciwko "deportowaniu redaktorów Kraju Kłajpedzkiego". "Elta" jest upoważniona do oświadczenia, iż wiadomość ta jest bezpodstawna, gdyż żadnych redaktorów z Kraju Kłajpedzkiego nie wysłano.

"Id. Stimme" w tej samej sprawie pisze: "Jak wiadomo, władze wojskowe zarządziły, by wydalono do Niemiec redaktorów "Memeler Dampfboot" /obywateli niemieckich". Obecnie rząd zarządzenie to uchylił, wobec czego redaktorzy pomienionego pisma pozostaną na swych stanowiskach."

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

Wydział Kulturalny

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

Wydział Kulturalny

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

W tym celu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wykształcenie i doświadczenie kandydatów, którzy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe i polityczne. W szczególności należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy posiadają wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy w zawodzie dziennikarskim.

U t w o r z e n i e n o w e g o D y r e k t o r j a t u

Kłajpedzkiego. - Gubernator kraju Kłajpedzkiego p. Załkuskas na podstawie § 17 statutu krajowego zamianował prezesem dyrektorjatu kłajpedzkiego nadprokuratora sądu gminnego p. Szwelnicę. P. Szwelnis zaprosił do swego Dyrektorjatu kupca p. Ed. Szesklabę, i ziemianina p. H. Borcherta. Dnia 4 stycznia w obecności Gubernatora p. Szwelnis przejął od p. Falka dokumenty Dyrektorjatu.

Dnia 4 stycznia, przejmując sprawę Dyrektorjatu kraju kłajpedzkiego, nowomianowany prezydent jego p. Szwelnis w swej odpowiedzi na przemówienie Gubernatora Kłajpedzkiego p. Załkuskasa między in. oświadczył, że przed rozpoczęciem tworzenia Dyrektorjum odbył on narady z przewodniczącym sejmiku oraz przewodcami partji większości, jednakże osiągnąć porozumienia mu się nie udało. Wobec tego, zgodnie z konwencją, ma on wolną rękę w wyborze swych współpracowników, na których zaprosił pp. Borcherta i Czesklebę. Zwracając się do Gubernatora p. Szwelnicę między in. oświadczył: "Zgodnie z konwencją kraju kłajpedzkiego p. Gubernator skorzystał ze swego prawa i zamianował mnie Prezydentem Dyrektorjatu. Jeżeli się zdecydowałem podjąć tego zadania, to tylko dlatego, iż chciałem pracować dla kraju Kłajpedzkiego, w którym się urodziłem i zamieszkiwałem w ciągu 20 lat z małymi przerwami. Długotrwałe krwawe rządowe tamują życie ekonomiczne. Trzeba więc znaleźć drogę spokojnej i rozumnej pracy dla dobra kraju. Czy mi się to uda i w jakim stopniu, tymczasem nie wiem. Jednakże zawsze będę stał na gruncie autonomji".

P. Załkuskas pozostaje na stanowisku. - Gubernator kraju Kłajpedzkiego, który niedawno był złożony p. Prezydentowi Republiki podanie o swej dymisji, na prośbę rządu cofnął - je z powrotem. Wbrew pogłoskom, pomiędzy rządem a Gubernatorem kraju kłajpedzkiego panuje całkowita zgodność poglądów co do polityki w kraju kłajpedzkim. - /Elta/.

Zakaz nadzwyczajnego posiedzenia Sejmiku Kłajpedzkiego. - Donoszą z Kłajpedy, iż dnia 10 stycznia zostało zakazane nadzwyczajne posiedzenie Sejmiku Kłajpedzkiego, ponieważ w zwołaniu jego rozminięto się z § 12 Konwencji Kłajpedzkiej.

"Lietuva" o Sejmiku. - "Lietuva" pisząc o roli Sejmiku kraju kłajpedzkiego, zamieszcza pod jego adresem następujące uwagi w artykule wstępnym pióra A. W.: Jeżeli Sejmik kraju kłajpedzkiego porównać z parlamentem, to być może, nie znajdziemy na świecie takiego parlamentu, któryby tak rozmyślnie, pomijając interesa swego kraju, nie dał możliwości pracować żadnemu rządowi. Pod tym względem sejmik kłajpedzki bez wątpienia ustaliłby rekord, ponieważ jest mu bez różnicy, kto tworzy Dyrektorjat, Litwin czy Niemiec, byleby tylko sam on, pozostając bezczynnym, mógł hamować pracę innych. - Zamiast wykonania danych w czasie wyborów obietnic lojalnej sprac współpracy z rządem centralnym, większość Sejmiku, kierując się zakulisowymi, acz dobrze zrozumiałymi planami, dokładała wszelkich starań, by nie dopuścić, aby życie w kraju kłajpedzkim plynęło spokojnie oraz by wywołać jak największe nieukontentowanie z rządu litewskiego. Dążąc do tego, przewodcy Einheitsfrontu nie dawali spokojnie pracować żadnemu Dyrektorjatu oraz sami łamiąc autonomję i naruszając suwerenność Litwy, jeździli dwulicowicie do Genewy "bronić autonomji". W wyniku tego wszyskiego Sejmik utracił zaufanie, jako przedstawicielstwo kraju i skompromitowany w oczach kłajpedzian, wątpliwem jest, czy potrafi należycie spełniać swe obowiązki. -

Zatarg pomiędzy władzami a prezydium sejmiku kłajpedzkiego. - Prezydium Sejmiku Kłajpedzkiego zamierzało zwołać na poniedziałek dnia 10 b. m. posiedzenie. Atoli komendant wojenny zabronił odbycia tego posiedzenia ze względu na stan wyjątkowy. Zakaz został wydany w porozumieniu z Gubernatorem i rządem centralnym w Kownie. Wydając go, oparto się na art. 12 Konwencji Kłajpedzkiej, według którego Sejmik w latach następujących po roku wyborczym powinien odbywać posiedzenie w czwartki poniedziałek po Nowym Roku. Natomiast prezydium stoi na stanowisku, iż obrady Sejmiku nie zostały jeszcze zakończone i założyło przeciwko zakazowi protest. -

